

PROF. DR HAB. JAN HARASIMOWICZ

Publikacje naukowe i popularnonaukowe 1977–2020

I. Książki autorskie

1. *Treści i funkcje ideowe sztuki śląskiej reformacji 1520-1650* (= Acta Universitatis Wratislaviensis 819, Historia Sztuki II), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 1986, 233 s., 159 ilustracji, bibliografia, indeksy, streszczenie w języku niemieckim.

2. *Mors janua vitae. Śląskie epitafia i nagrobki wieku reformacji* (= Acta Universitatis Wratislaviensis 1098, Historia Sztuki III), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 1992, 255 s., 170 ilustracji, 18 rysunków, mapa, bibliografia, indeksy, streszczenie w języku niemieckim.

3. *Kunst als Glaubensbekenntnis. Beiträge zur Kunst- und Kulturgeschichte der Reformationszeit* (= Studien zur deutschen Kunstgeschichte, 359), Baden-Baden: Verlag Valentin Koerner 1996, 212 s., 125 ilustracji, bibliografia, indeksy (publikacja w języku niemieckim).

4. *Na skrzyżowaniu europejskich dróg: Dolny Śląsk* (= A to Polska właśnie), Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o.o. 2007, 278 s., liczne ilustracje i mapy, bibliografia.

5. *Schwärmergeist und Freiheitsdenken. Beiträge zur Kunst- und Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit*, red. Matthias Noller i Magdalena Poradzisz-Cincio (= Neue Forschungen zur Schlesischen Geschichte, 21), Köln / Weimar / Wien: Böhlau Verlag GmbH & Cie 2010, XVIII + 422 s., 74 ilustracje, przedmowa redaktora naukowego serii, przedmowa autora, bibliografia autora za lata 1979-2010, indeksy (publikacja w języku niemieckim).

6. *Kościół w Klępsku. Pamięć Biblia Sztuka. Church in Klępsk. Memory Bible Art. Kirche in Klępsk. Gedächtnis Bibel Kunst*, red. Ewa Lukas-Janowska, artykuł uzupełniający Wolfgang J. Brylla, Zielona Góra: DIAPress 2014, wyd. I, 92 s. [duży format], 177 ilustracji barwnych (publikacja w językach polskim, angielskim i niemieckim; II wyd. 2015, III wyd. 2016, IV wyd. 2017).

7. *Sichtbares Wort. Die Kunst als Medium der Konfessionalisierung und Intensivierung des Glaubens in der Frühen Neuzeit* (= Kunst und Konfession in der Frühen Neuzeit, 1), Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2017, 360 s., 220 ilustracji (w tym ok. 60% barwnych), przedmowa Hermana J. Selderhuisa, bibliografia, indeksy (publikacja w języku niemieckim).

II. Książki przygotowane koncepcyjnie i opracowane redakcyjnie

1. *Sztuka miast i mieszczaństwa XV-XVIII wieku w Europie Środkowo-Wschodniej*, red. Jan Harasimowicz, wstęp Jan Białostocki, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1990, 478 s., liczne ilustracje, streszczenia w języku niemieckim.

2. *Kultura artystyczna dawnej Legnicy*, red. Jan Harasimowicz, Opole: Wydawnictwo Instytutu Śląskiego 1991, 128 s., 79 ilustracji, 14 rysunków, streszczenie w języku niemieckim, bibliografia.

3. *Mauzolea piastowskie na Śląsku*, Wrocław: Muzeum Historyczne 1993, 157 s., 85 ilustracji, streszczenia w języku niemieckim i angielskim, bibliografia. Wstęp Jan Harasimowicz: *Piasti, Polonorum regum nepotes*, s. 7-11.

4. *Atlas architektury Wrocławia*, t. I: *Budowle sakralne. Świeckie budowle publiczne*, red. i oprac. Jan Harasimowicz, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o. o. 1997, s. VIII + 284, 332 hasła, 130 całostronicowych tablic barwnych, 124 rysunki w tekście, indeksy, adnotowane mapy na wyklejkach. Teksty autorskie: *Wstęp* (s. V-VII), 17 haseł (s. 3, 5, 29, 31, 39, 47, 51, 57, 111, 113, 115, 131, 147, 149, 159, 161, 163, 165, 167).

5. *Atlas architektury Wrocławia*, t. II: *Budowle mieszkalne. Budowle inżynierskie i przemysłowe. Parki, cmentarze, pomniki*, red. i oprac. Jan Harasimowicz, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o. o. 1998, 364 s., 311 haseł, 105 całostronicowych tablic barwnych, 202 ilustracje czarno-białe, 110 rysunków w tekście, bibliografia, indeksy, adnotowane mapy na wyklejkach. Teksty autorskie: 6 haseł (s. 7, 9, 93, 127, 149), *Posłowie* (s. 221-315, 202 ilustracje).

6. *Encyklopedia Wrocławia*, red. Jan Harasimowicz, współpraca Włodzimierz Suleja, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o. o. 2000, 988 s., ok. 7 tys. haseł, ok. 3 tys. ilustracji, planów i tabel, bibliografia, konkordancja polsko-niemiecka. Teksty autorskie: *Założenia programowe i struktura treści Encyklopedii Wrocławia* (s. 8-9), 178 haseł.

7. *Sztuka i dialog wyznań w XVI i XVII wieku. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Wrocław, listopad 1999*, red. Jan Harasimowicz, Warszawa: Stowarzyszenie Historyków Sztuki 2000, 436 s., liczne ilustracje, streszczenia w języku angielskim. Teksty autorskie: *Słowo wstępne* (s. 9-12), *Preface* (s. 13-16).

8. *Encyklopedia Wrocławia*. Wydanie II poprawione i poszerzone, red. Jan Harasimowicz, współpraca Włodzimierz Suleja, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o. o. 2001, 1000 s., ok. 7 tys. haseł, ok. 3 tys. ilustracji, planów i tabel, bibliografia, konkordancja polsko-niemiecka. Dodatkowe teksty autorskie: 2 hasła.

9. *Friedrich Bernhard Werner (1690-1776). Życie i twórczość – Leben und Werk. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej przez Muzeum Miedzi w Legnicy w dniach 21-23 listopada 2002 r. Protokollband der internationalen Fachtagung veranstaltet am 21.-23. November 2002 im Kupfermuseum zu Liegnitz*, red. Jan Harasimowicz i Angelika Marsch (= Źródła i Materiały do dziejów Legnicy i Księstwa Legnickiego, III), Legnica: Muzeum Miedzi 2004, 419 s., liczne ilustracje, w tym tablice barwne, streszczenia niemieckie i polskie (publikacja w językach polskim i niemieckim).

10. *Encyklopedia Wrocławia*. Wydanie III poprawione i uzupełnione, red. Jan Harasimowicz, współpraca Włodzimierz Suleja, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z

o.o. 2006, 1060 s., ok. 7 tys. haseł, ok. 3 tys. ilustracji, planów i tabel, bibliografia, konkordancja polsko niemiecka. Dodatkowe teksty autorskie i współautorskie: nowa redakcja przedmowy, 13 haseł.

11. *Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią a Europą Środkową. On the Opposite Sides of the Baltic Sea. Relations between Scandinavian and Central European Countries*, red. Jan Harasimowicz, Piotr Oszczanowski i Marcin Wisłocki, Wrocław: Wydawnictwo VIA NOVA 2006, 2 t., 653 s., liczne zdjęcia, rysunki, diagramy i mapy, streszczenia w języku angielskim i polskim (publikacja w językach polskim, niemieckim i angielskim).

12. *Dziedzictwo reformacji w księstwie legnicko-brzeskim. Das Erbe der Reformation in den Fürstentümern Liegnitz und Brieg. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej w dniach 8-10 grudnia 2005 r. w Muzeum Miedzi w Legnicy. Protokollband der internationalen Fachtagung veranstaltet am 8.-10. Dezember 2005 im Kupfer-Museum zu Liegnitz*, red. Jan Harasimowicz i Aleksandra Lipińska (= Źródła i Materiały do Dziejów Legnicy i Księstwa Legnickiego, IV), Legnica: Muzeum Miedzi 2007, 422 s., liczne ilustracje, w tym tablice barwne, streszczenia niemieckie i polskie. Teksty autorskie: przedmowa w języku polskim (s. 5-7) i niemieckim (s. 9-11) (publikacja w językach polskim, niemieckim i angielskim).

13. *Das Bild von Wrocław / Breslau im Laufe der Geschichte. Tagungsband zum gleichnamigen Symposium im Österreichischen Staatsarchiv und im Wissenschaftlichen Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien 18.-19. Juni 2008*, red. Jan Harasimowicz (= Symposien und Seminare am Wissenschaftlichen Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien, 6), Wien: Wissenschaftliches Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften 2008, 211 s., 106 ilustracji barwnych i czarno-białych, zapis dyskusji panelowej, bibliografia. Tekst autorski: wprowadzenie (s. 9-13) (publikacja w języku niemieckim).

14. *Adel in Schlesien*, Bd. 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, red. Jan Harasimowicz i Matthias Weber (= Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 36), München: R. Oldenbourg Verlag 2010, 587 s., liczne ilustracje barwne i czarno-białe, indeks nazwisk, indeks nazw miejscowych z konkordancją niemiecko-polsko-czeską; słowo wstępne Ministrów Kultury Niemiec i Polski, wspólna przedmowa redaktorów tomu: s. 9-10] (publikacja w języku niemieckim).

15. *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku”, 4-7. 2011 r. Streszczenia referatów. Internationale wissenschaftliche Konferenz „Universität Breslau in der europäischen Kultur des 19. und 20. Jahrhunderts“, 4.-7. 10. 2011. Zusammenfassungen der Beiträge*, red. Jan Harasimowicz, oprac. Jan Harasimowicz i Jarosław Suleja, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2011, 200 s., lista referentów i moderatorów (publikacja w językach polskim, niemieckim i angielskim).

16. *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Commemorative Book for the 200th Anniversary of the Establishment of the State University in Wrocław*, Tom II / Volume II: *Universitas litterarum Wratislaviensis 1811–1945*, red. Jan Harasimowicz (Acta Universitatis Wratislaviensis, 3363), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o. 2013, 694 s., liczne ilustracje czarno-białe i kolorowe (publikacja w językach polskim i angielskim).

17. *Szlachta na Śląsku. Średniowiecze i czasy nowożytne. Adel in Schlesien. Mittelalter und Frühe Neuzeit. Katalog wystawy „Rycerze wolności, strażnicy praw”. Katalog zur Ausstellung „Ritter der Freiheit, Hüter des Rechts”, red. Markus Bauer, Jan Harasimowicz, Andrzej Niedzielenko i Jasper v. Richthofen, oprac. redakcyjne Jan Harasimowicz, Dresden: Sandstein Verlag 2014, 264 s., liczne ilustracje barwne, bibliografia (publikacja w językach polskim i niemieckim).*

18. *Adel in Schlesien und in der Oberlausitz. Mittelalter. Neuzeit. Gegenwart. Szlachta na Śląsku i Górnych Łużycach. Średniowiecze. Nowożytność. Współczesność. [Katalog zur Ausstellungen „Beharren im Wandel”, „Ritter, Juncker, Edelleute”, „Mutter des Hirschberger Tales”. Katalog wystaw „Trwanie pośród przemian”, „Rycerze, junkrzy, wysoko urodzeni”, „Opiekunka Kotliny Jeleniogórskiej”], red. Markus Bauer, Jan Harasimowicz, Andrzej Niedzielenko i Jasper v. Richthofen, oprac. redakcyjne Kai Wenzel, Dresden: Sandstein Verlag 2014, 340 s., liczne ilustracje barwne, bibliografia (publikacja w językach niemieckim i polskim).*

19. *Protestantischer Kirchenbau der Frühen Neuzeit in Europa. Grundlagen und neue Forschungskonzepte. Protestant Church Architecture in Early Modern Europa. Fundamentals and New Research Approaches, red. Jan Harasimowicz, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2015, 352 s., liczne ilustracje barwne i czarno-białe, indeks nazwisk i miejscowości (publikacja w językach niemieckim i angielskim).*

20. *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, 224 s., liczne ilustracje barwne i czarno-białe, bibliografia, indeks nazwisk (publikacja w języku niemieckim).*

21. *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Commemorative Book for the 200th Anniversary of the Establishment of the State University in Wrocław, Tom IV / Volume IV: Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej, Wrocław 4–7 października 2011 r. / Wrocław University in the European Culture of the 19th and 20th Centuries. Papers from the International Scientific Conference, Wrocław 4–7 October 2011, red. Jan Harasimowicz (= Acta Universitatis Wratislaviensis, 3527), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o. 2015, 848 s., liczne ilustracje barwne i czarno-białe (publikacja w językach polskim, niemieckim i angielskim).*

22. *Po polsku w dawnym Wrocławiu. Katalog wystawy. The Polish Language in Old Wrocław. Exhibition Katalog. Auf Polnisch im alten Breslau. Ausstellungskatalog. 17. 06.–15. 11. 2016, Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, red. Jan Harasimowicz, Urszula Bończuk-Dawidziuk, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2016, 168 s., 74 ilustracje barwne (publikacja książkowa w językach polskim, angielskim i niemieckim).*

23. *Verbum Domini Manet in Aeternum. Protestanckie budownictwo kościelne epoki nowożytnej w Europie. Early Modern Protestant Church Architecture in Europe. Katalog wystawy w Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, red. Jan Harasimowicz, Urszula Bończuk-Dawidziuk i Anna Michalska, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2017, 126 s. 123 ilustracje barwne, bibliografia (publikacja w*

językach polskim i angielskim).

24. *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, Seria Nowa t. IV: Województwo Wrocławskie (Dolnośląskie)*, zes. 1, część 2: *Syców, Międzybórz i okolice*, red. i oprac. Jan Harasimowicz, Warszawa: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk 2018, XLIII + 212 s., 436 ilustracji na niepaginowanej wkładce (w tym 44 kolorowe), 12 mapek i rzutów poziomych w tekście, wstęp (Arkadiusz Dobrzyniecki i Piotr Oszczanowski), literatura przedmiotu, wykaz skrótów, wykaz miejscowości, indeks nazwisk.

25. *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, Seria Nowa t. IV: Województwo Wrocławskie (Dolnośląskie)*, zes. 7: *Powiat trzebnicki*, red. i oprac. Jan Harasimowicz, Warszawa: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk 2018, vol. 1: Tekst, XXXI + 736 s., 29 mapek i rzutów poziomych w tekście, wstęp (Romuald Kaczmarek), literatura przedmiotu, wykaz skrótów, wykaz miejscowości, indeks nazwisk; vol. 2: Ilustracje, [624] s., 1193 ilustracje (fig. 1095-1193 kolorowe).

III. Seria wydawnicza „Biblioteka Dawnego Wrocławia”

Redakcja naukowa: Jan Harasimowicz

1. Magdalena Poradzisz: *Kościół szpitalny Trójcy Świętej przy ulicy Świdnickiej we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2007, 122 s., 31 ilustracji czarno-białych, XXX ilustracji barwnych, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim.

2. Anna Śliwowska: *Uroczyste wjazdy monarsze do Wrocławia w latach 1527-1620*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2008, 262 s., 72 + VIII ilustracji, bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

3. Anna Jezierska: *Wrocławska Rada Miejska w portretach Geорга Scholtza Młodszego*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2008, 132 s., 72 ilustracje, bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

4. Aleksandra Szewczyk: *Mecenat artystyczny biskupa wrocławskiego Jana V Thurzona (1506-1520)*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2009, 184 s., 80 ilustracji czarno-białych i barwnych, bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

5. Grzegorz Podruczny: *Twierdza Wrocław w okresie fryderycjańskim. Fortyfikacje, garnizon i działania wojenne w latach 1741-1806*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2009, 164 s., 45 ilustracji czarno-białych i barwnych, bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

6. Ewa Morisson: *Świat na opak. Renesansowy karnawał na malowanych stropach w kamienicy „Pod Złotym Słońcem” we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2010, 246 s., 148 ilustracji czarno-białych i barwnych, bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

7. Magdalena Palica: *Od Delacroix do van Gogha. Żydowskie kolekcje sztuki w dawnym Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2010, 150 s., 49 ilustracji (w tym część barwnych), bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

8. Katarzyna Sulej: *Fundacje artystyczne wrocławskiego patrycjusza Heinricha Rybischa (1485-1544)*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2011, 148 s., 86 ilustracji (w tym większa część barwnych), bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

9. Joanna Macalik: „*Tak oto stoję*”. *Dawny kościół imienia Marcina Lutra we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2012, 146 s., liczne ilustracje, bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

10. Anna Michalska: *Legenda obrazowa św. Klary z dawnego klasztoru klarysek we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2013, 224 s., liczne ilustracje na niepaginowanej wkładce (w większości barwne), bibliografia, streszczenia w językach niemieckim i angielskim.

11. Joanna Kaźmierczak: *Na ratunek Kościołowi. Epitafia wrocławskich kanoników katedralnych (1539-1556) jako wizualny postulat odnowy życia chrześcijańskiego*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2018, 182 s., 52 ilustracje na niepaginowanej wkładce (w tym 22 barwne), bibliografia, streszczenia w językach angielskim i niemieckim.

IV. Seria wydawnicza „Studia z Historii Kultury Europy Środkowej”

Redakcja naukowa: Jan Harasimowicz

1. Klara Kaczmarek-Löw: *Wendel Roskopf – architekt wczesnego renesansu. Mity i rzeczywistość*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2010, 412 s., 121 ilustracji czarno-białych, katalog, aneksy, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim.

2. Aleksandra Szewczyk: *Mecenat artystyczny biskupów wrocławskich w dobie reformacji i potrydenckiej odnowy Kościoła (1520-1609)*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2011, 257 s., 215 ilustracji barwnych i czarno-białych, bibliografia, streszczenia w języku polskim, angielskim i niemieckim.

3. Sylwia Krzemińska-Szołtysek: *Wielmożni panowie i czcigodne panie. Renesansowe nagrobki figuralne na Górnym Śląsku*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2017, 349 s., 143 ilustracje kolorowe i 13 rysunków na wkładkach, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim.

4. Klara Kaczmarek-Löw: *Świecka architektura publiczna w miastach Korony Czeskiej około 1500 roku jako przejaw reprezentacji*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2019, 699 s., 109 ilustracji barwnych i czarno-białych, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim.

5. Urszula Bończuk-Dawidziuk: *Działalność kulturalna hrabiny Friederike von Reden (1774–1854)*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2019, 682 s., liczne ilustracje (w większości barwne), bibliografia, załączniki (m.in. *Drzewo genealogiczne Friederike von Reden, Lektury Friederike von Reden*).

V. Seria wydawnicza „Kunst und Konfession in der Frühen Neuzeit”

Redakcja naukowa: Jan Harasimowicz, Herman J. Selderhuis, Bettina Seyderhelm (od 2019 Emese Sarkadi-Nagy), Albrecht Weiland, Ulrich A. Wien

1. Jan Harasimowicz: *Sichtbares Wort. Die Kunst als Medium der Konfessionalisierung und Intensivierung des Glaubens in der Frühen Neuzeit*, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2017, 360 s., 220 ilustracji (w tym ok. 60% barwnych), przedmowa Hermana Selderhuisa, wprowadzenie autora, bibliografia, indeksy (publikacja w języku niemieckim).

2. Johann Anselm Steiger: *Bibelauslegung durch Bilder. Zur sakralen Intermedialität im 16. bis 18. Jahrhundert*, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2018, 453 s., 157 ilustracji (w tym 80% barwnych), przedmowa autora, bibliografia, indeks osób, indeks cytatów biblijnych (publikacja w języku niemieckim).

3. *Reformation und Bildnis. Bildpropaganda im Zeitalter der Glaubensstreitigkeiten*, red. Günter Frank i Maria Lucia Weigel, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2018, XV + 240 s., 106 ilustracji (w tym 20% barwnych), przedmowa Günter Frank, wprowadzenie Maria Lucia Weigel (publikacja w językach niemieckim i angielskim).

4. Piotr Krasny: *Figures of Presence and Absence. An Introduction to the French Dispute about Sacred Images and the Role of Art in the Life of the Church in the Early Modern Period*. Translated by Joanna Wolańska, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2019, 216 s., 43 ilustracje czarno-białe (publikacja w języku angielskim).

5. Dietrich Diederichs-Gottschalk: *Reformatorische Kirchengestaltung. ›Tho Gots ere und guder gedächtnis‹ – die Veränderung und künstlerische Neuausstattung der mittelalterlichen Landkirchen in den norddeutschen Marschen Land Wursten und Osterstade von den Anfängen der Reformation bis zum Ende des Dreißigjährigen Krieges*, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2020, 400 s., liczne ilustracje barwne (publikacja w języku niemieckim).

VI. Książki ze znacznym udziałem autorskim

1. „Słowo widzialne. Luteranizm górnośląski w zwierciadle sztuki”, [w:] *Oblicza sztuki protestanckiej na Górnym Śląsku. Katalog wystawy w Muzeum Śląskim w Katowicach*, red. Weronika Nagengast, Katowice: Muzeum Śląskie 1993, s. 12-22, streszczenie w języku niemieckim.

2. „K. „Architektur und Kunst“, [w:] *Geschichte des Pietismus*, red. Martin Brecht, Klaus Deppermann, Ulrich Gäbler i Hartmut Lehmann, Bd. 4: *Glaubenswelt und Lebenswelten*, red. Hartmut Lehmann, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2003, s. 456-485, 18 ilustracji, bibliografia w wyborze (publikacja w języku niemieckim).

3. „Bildprogramme, Symbolik, konfessionelle Bedeutung”, [w:] Johann Michael Fritz, *Das evangelische Abendmahlsgerät in Deutschland: Vom Mittelalter bis zum Ende des Alten Reiches. Mit Beiträgen von Martin Brecht, Jan Harasimowicz und Annette Reimers*, Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt 2004, s. 60-71, 4 ilustracje (publikacja w języku niemieckim).

4. „Wrocław/Breslau”, [w:] *Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen: Schlesien*, red. Ernst Badstübner, Dietmar Popp, Andrzej Tomaszewski i Dethard von Winterfeld, oprac. Sławomir Brzezicki i Christine Nielsen, współpraca Grzegorz Grajewski i Dietmar Popp,

München-Berlin: Deutscher Kunstverlag 2005, s. 1032-1153, 12 rysunków [współpraca autorska: Bogusław Czechowicz, Arkadiusz Dobrzyniecki i Artur Kwaśniewski] (publikacja w języku niemieckim).

5. „Il Rinascimento fuori dal limes romanus”, [w:] *Il Rinascimento italiano e l'Europa*, vol. I: *Storia e storiografia*, red. Marcello Fantoni, Vicenza: Angelo Colla Editore 2005, s. 415-438, 738-741, il. 121-129 (publikacja w języku włoskim).

6. „Kunstgeschichte“, [w:] *Historische Schlesienforschung. Methoden, Themen und Perspektiven zwischen traditioneller Landesgeschichtsschreibung und moderner Kulturwissenschaft*, red. Joachim Bahlcke (= Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, 11), Köln / Weimar / Wien: Böhlau Verlag 2005, s. 649-679 (publikacja w języku niemieckim).

7. „Wrocław/Breslau”, [w:] *Zabytki sztuki w Polsce: Śląsk*, red. Sławomir Brzezicki i Christine Nielsen, Warszawa: Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków 2006, s. 950-1056, 12 rysunków [współpraca: Bogusław Czechowicz, Arkadiusz Dobrzyniecki i Artur Kwaśniewski; polska wersja książki nr 4].

8. „Representation of the Court and Burghers in the Baroque Cities of the High Road: Kraków, Wrocław and Dresden in a Historical Comparison” (Chapter 5), [w:] *Embodiments of Power: Building Baroque Cities in Europe*, red. Gary B. Cohen i Franz A. J. Szabo (= Austrian and Habsburg Studies, 10), New York / Oxford: Berghahn Books 2008, s. 97-119, 17 ilustracji (publikacja w języku angielskim).

9. „Lutheran Churches in Poland”, [w:] *Lutheran Churches in Early Modern Europe*, red. Andrew Spicer, Farnham / Burlington: Ashgate Publishing Limited 2012, s. 403-444 (Chapter 15), 19 ilustracji (publikacja w języku angielskim).

10. „Visuelle Strategien der Identitätsbildung im multikonfessionellen Breslau”, [w:] *Bild und Konfession im östlichen Mitteleuropa*, red. Maria Deiters i Evelin Wetter (Studia Jagellonica Lipsiensia, Bd. 11), Ostfildern: Jan Thorbecke Verlag der Schwabenverlag AG 2013, s. 33-103, 40 ilustracje czarno-białe i 9 kolorowych (publikacja w języku niemieckim).

11. „Słowo widzialne. Luteranizm górnośląski w zwierciadle sztuki”, [w:] *Wszystko osiąga się przez nadzieję... Kulturowe dziedzictwo Reformacji na Śląsku*, red. Łukasz Galusek, Katowice: Muzeum Śląskie 2017, s. 45-96, 19 ilustracji barwnych.

VII. Rozprawy i studia

1. „Typy i programy śląskich ołtarzy wieku reformacji”, [w:] *Roczniki Sztuki Śląskiej*, 12 (1979), s. 7-27, 33 ilustracje, streszczenia w języku niemieckim i angielskim.

2. „Kasper Berger i rzeźba legnicka schyłku XVI wieku”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 42 (1980), s. 107-132, 24 ilustracje, streszczenie w języku francuskim.

3. „Rola sztuki w doktrynie i praktyce kultowej reformacji”, [w:] *Euhemer - Przegląd Religioznawczy*, 24 (1980), nr 4, s. 71-86, 4 ilustracje, streszczenie w języku angielskim.

4. „Protestanckie budownictwo kościelne wieku reformacji na Śląsku”, [w:] *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*, 28 (1983), s. 341-374, 44 ilustracje, streszczenie w języku angielskim.
5. „Śląski luteranizm wieku reformacji – próba charakterystyki”, [w:] *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, 39 (1984), s. 493-516, streszczenie w języku niemieckim.
6. „Reformacja luterkańska na Śląsku. Ideologia – liturgia – sztuka”, [w:] *Rocznik Lubuski*, 14 (1986), s. 9-38, 16 ilustracji.
7. „Funkcje katolickiego mecenatu artystycznego na Śląsku w dobie reformacji i ‘odnowy trydenckiej’ Kościoła”, [w:] *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, 41 (1986), s. 561-581, 4 ilustracje, streszczenie w języku niemieckim.
8. „Marcin Pohl - nieznan rzeźbiarz śląski z początku XVII wieku”, [w:] *Roczniki Sztuki Śląskiej*, 14 (1986), s. 85-95, 15 ilustracji, streszczenia w języku niemieckim i angielskim.
9. „Mauzoleum Górków w Kórniku”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 48 (1986), s. 277-299, 26 ilustracji, streszczenie w języku francuskim.
10. „Sztuka księstw górnośląskich wobec konfliktów ideowych wieku reformacji”, [w:] *Śląskie dzieła mistrzów architektury i sztuki*, red. Ewa Chojecka, Katowice: Śląski Instytut Naukowy 1987, s. 15-45, 11 ilustracji.
11. „Wielkie umieranie sztuki w krajach zwycięskiej reformacji”, [w:] *Kryzysy w sztuce. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Lublin, grudzień 1985*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1988, s. 69-98, 20 ilustracji.
12. „Malarstwo około 1600 roku na Śląsku Cieszyńskim”, [w:] *O sztuce Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego XV-XX wieku*, red. Ewa Chojecka, Katowice: Muzeum Śląskie 1989, s. 23-46, 20 ilustracji, streszczenia w języku niemieckim i francuskim.
13. „»Scriptura sui ipsius interpres«. Protestantische Bild-Wort-Sprache des 16. und 17. Jahrhunderts”, [w:] *Text und Bild, Bild und Text. DFG-Symposium 1988*, red. Wolfgang Harms, Stuttgart: J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung 1990, s. 262-282, 314-318 (dyskusja nad referatem), il. 112-135 (publikacja w języku niemieckim).
14. „Sztuka mieszczańska w Europie Środkowowschodniej. Stan i perspektywy badań”, [w:] *Sztuka miast i mieszczaństwa XV-XVIII wieku w Europie Środkowowschodniej*, red. Jan Harasimowicz, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1990, s. 15-55, 29 ilustracji, streszczenie w języku niemieckim.
15. „Schlesische Epitaphien und Grabmäler der Reformationszeit: Ihre Typen und architektonisch-plastische Struktur”, [w:] *Renaissance in Nord-Mitteleuropa I*, red. G. Ulrich Großmann, München-Berlin: Deutscher Kunstverlag 1990 (= Schriften des Weserrenaissance-Museums Schloß Brake, 4), s. 189-224, 53 ilustracje (publikacja w języku niemieckim).
16. „»Ars moriendi« i »pompa funebris« na Śląsku w dobie reformacji”, [w:] *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, 45 (1990), s. 185-209, streszczenie w języku niemieckim.

17. „Der Einfluß von Glaubenskonflikten auf die schlesische Kunst des 16. und 17. Jahrhunderts”, [w:] *Acta Poloniae Historica*, 61 (1990), s. 117-139 (publikacja w języku niemieckim).
18. „Rola sztuki w religijnych i społecznych konfliktach wieku reformacji na Śląsku”, [w:] *Rocznik Historii Sztuki*, 18 (1990), s. 31-95, 66 ilustracji, streszczenie w języku francuskim.
19. „Stosunki wyznaniowe na Ziemi Kłodzkiej w okresie reformacji i ich wpływ na sztukę kościelną regionu”, [w:] *Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej*, 3 (1990), s. 14-36, 10 ilustracji.
20. „Wkład Legnicy w kulturę artystyczną Śląska od średniowiecza do końca XIX wieku”, [w:] *Kultura artystyczna dawnej Legnicy*, red. Jan Harasimowicz, Opole: Wydawnictwo Instytutu Śląskiego 1991, s. 9-26, 116-118 (streszczenie w języku niemieckim).
21. „Chrzcielnica, ambona i ołtarz główny kościoła św. św. Piotra i Pawła”, [w:] *tamże*, s. 55-62, 121-123 (streszczenie w języku niemieckim).
22. „Akademia Rycerska”, [w:] *tamże*, s. 74-82, 125-126 (streszczenie w języku niemieckim).
23. „Lutherische Bildepitaphien als Ausdruck des ›Allgemeinen Priestertums der Gläubigen‹ am Beispiel Schlesiens”, [w:] *Historische Bildkunde. Probleme – Wege – Beispiele*, red. Brigitte Tolkemitt i Rainer Wohlfeil, Berlin: Verlag Duncker & Humblot GmbH 1991 (= *Zeitschrift für Historische Forschung*, Beiheft 11), s. 135-164, il. 24-34 (publikacja w języku niemieckim).
24. „Związki artystyczne Wielkopolski i Śląska w zakresie rzeźby kamiennej w XVI i pierwszej połowie XVII wieku”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 53 (1991) [opublikowane 1992], s. 201-225, 31 ilustracji, streszczenie w języku francuskim.
25. „Tod, Begräbnis und Grabmal im Schlesien des 16. und 17. Jahrhunderts”, [w:] *Acta Poloniae Historica*, 65 (1992), s. 5-45 (publikacja w języku niemieckim).
26. „»Contra calvinianorum idolomachiam«. Die Bilderstürme der Zweiten Reformation und die lutherische Kunst um 1600”, [w:] *L' Art et les révolutions. XXVIIe congrès international d' histoire de l' Art, Strasbourg 1-7 septembre 1989, Actes, Section 4: Les iconoclastes*, Strasbourg: Société Alsacienne pour la Développement de l' Histoire de l' Art 1992, s. 151-170, 8 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).
27. „Bernard Niuron - budowniczy fary oławskiej”, [w:] *Ludzie Oławy. Studia, szkice i materiały*, red. Krystyn Matwijowski, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 1992 (= *Acta Universitatis Wratislaviensis* 1282, Historia XCI), s. 27-40, 8 ilustracji, streszczenie w języku niemieckim.

28. „Sztuka reformacji na Pomorzu Zachodnim i Środkowym Nadodrzu. Stan i perspektywy badań”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 54 (1992), nr 3, s. 1-12, 13 ilustracji, streszczenie w języku francuskim.

29. „»Non minus sunt credenda, quam ipsi articuli«. La confession de foi apostolique dans la catéchèse et l'art d'église luthériens au siècle de la Réforme”, [w:] *Pensée, image et communication en Europe médiévale. À propos des stalles de Saint-Claude*, red. Pierre Lacroix, Andrée Renon i Éliane Vergnolle, Besançon: ASPRODIC 1993, s. 237-246, 7 ilustracji (publikacja w języku francuskim).

30. „Das Kunstmäzenatentum der ostmitteleuropäischen Bürger in der frühen Neuzeit”, [w:] *Künstlerischer Austausch / Artistic Exchange. Akten des XXVIII. Internationalen Kongresses für Kunstgeschichte, Berlin, 15.-21. Juli 1992*, red. Thomas W. Gaehtgens, Berlin: Akademie Verlag 1993, Bd. 2, s. 221-232, 10 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

31. „Ewangelicki rytuał pogrzebowy na Śląsku w XVI i XVII wieku. Der evangelische Begräbnisritus der frühen Neuzeit in Schlesien”, [w:] *Ziemia Śląska*, t. III, red. Lech Szaraniec, Katowice: Muzeum Śląskie 1993, s. 69-88, 89-108, 23 ilustracje (publikacja w polskiej i niemieckiej wersji językowej ze wspólną wkładką ilustracyjną).

32. „Paläste der Heiligen Dreifaltigkeit, Werkstätten des Heiligen Geistes. Die Kirchen der evangelischen Schlesier in der habsburgischen Zeit”, [w:] *Geschichte des protestantischen Kirchenbaues. Festschrift für Peter Poscharsky zum 60. Geburtstag*, red. Klaus Raschzok i Reiner Sörries, Erlangen: Verlag Junge und Sohn 1994, s. 128-144, 18 ilustracji, 7 rysunków (publikacja w języku niemieckim).

33. „Die Kirchendecke in der ehem. evang. Kirche zu Wierzbno (Werben) in Hinterpommern”, [w:] *tamże*, s. 267-275, 12 ilustracji [współautorka Marta Poszumaska] (publikacja w języku niemieckim).

34. „Die Bildausstattung der ehem. evang. Kirche zu Klępsk (Klemzig) in der Mark Brandenburg”, [w:] *tamże*, s. 289-299, 16 ilustracji [współautorka Agnieszka Seidel] (publikacja w języku niemieckim).

35. „Śląskie nagrobki i epitafia wieku reformacji jako »teksty kultury«”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 56 (1994), s. 241-259, 18 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

36. „Antoni Möller - malarz, moralista, obywatel”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 56 (1994), s. 339-358, 15 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

37. „Budownictwo kościelne śląskich protestantów w latach 1526-1740”, [w:] *Protestantyzm i sztuka protestancka Dolnego Śląska*, red. Krzysztof R. Mazurski, Wrocław: Oficyna Wydawnicza Sudety 1995, s. 52-63, 6 ilustracji.

38. „Kult świętej Jadwigi Śląskiej w okresie reformacji i odnowy trydenckiej Kościoła”, [w:] *Księga Jadwiżańska. Międzynarodowe Sympozjum Naukowe „Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska”*, Wrocław-Trzebnica 21-23 września 1993 roku, red. Michał Kaczmarek i Marek L. Wójcik (= Acta Universitatis Wratislaviensis, 1720), Wrocław:

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 1995, s. 387-405, 11 ilustracji, streszczenie w języku niemieckim.

39. „Bürgerliche und höfische Kunstrepräsentation in den Zentren Krakau und Danzig”, [w:] *Metropolen im Wandel. Zentralität in Ostmitteleuropa an der Wende vom Mittelalter zur Neuzeit*, red. Evamaria Engel, Karen Lambrecht i Hanna Nogosseck, Berlin: Akademie Verlag 1995, s. 93-107, 10 ilustracji.

40. „The Role of Cistercian Monasteries in the Shaping of the Cultural Identity of Silesia in Modern Times”, [w:] *Acta Poloniae Historica*, 72 (1995), s. 49-63 (publikacja w języku angielskim).

41. „Les églises de la Renaissance en Pologne, Lithuanie et Ruthénie”, [w:] *L'église dans l'architecture de la Renaissance*, red. Jean Guillaume (= *De Architectura*, 7), Paris: Picard 1995, s. 195-212, 29 ilustracji (publikacja w języku francuskim).

42. „Die heilige Hedwig von Schlesien aus evangelischer Sicht”, [w:] *Das Bild der heiligen Hedwig in Mittelalter und Neuzeit*, red. Eckhard Grunewald i Nikolaus Gussone (= *Schriften des Bundesinstituts für ostdeutsche Kultur und Geschichte*, 7), München: Oldenbourg 1996, s. 89-116, 11 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

43. „Doctrina Doctrinarum. Katechetyczne i społeczno-obyczajowe treści »Dziesięciu Przykazań« z Pruszcza Gdańskiego”, [w:] *Porta Aurea. Rocznik Zakładu Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego*, 2 (1993) [opublikowane 1996], s. 55-99, 31 ilustracji.

44. „Kościół św. Elżbiety we Wrocławiu – »ewangelicka katedra« habsburskiego Śląska”, [w:] *Z dziejów wielkomięskiej fary. Wrocławski kościół św. Elżbiety w świetle historii i zabytków sztuki*, red. Mieczysław Zlat (= *Acta Universitatis Wratislaviensis* 1826, *Historia Sztuki* X), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 1996, s. 289-312, 19 ilustracji.

45. „Sekularyzacja klasztorów w Nowej Marchii w XVI wieku”, [w:] *Klasztor w społeczeństwie średniowiecznym i nowożytnym. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej w Turawie w dniach 8-11 V 1996 przez Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. Marek Derwich i Anna Pobóg-Lenartowicz (= *Opera od historiam monasticam spectantia, Series I: Colloquia* 2), Opole / Wrocław: Silesia Marek J. Battek 1996, s. 399-416, 13 ilustracji, streszczenie w języku niemieckim.

46. „Ewangelickie budowle kościelne w pejzażu kulturowym powojennej Polski”, [w:] *Ochrona i konserwacja dóbr kultury w Polsce 1944-1989. Uwarunkowania polityczne i społeczne*, red. Andrzej Tomaszewski, Warszawa: Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków 1996, s. 115-131, 18 ilustracji.

47. „Motiv »dvou cest« v projevech zbožnosti a v umění raného novověku”. Přeložil Zdeněk Hojda, [w:] *Cesty a cestování v životě společnosti. Reisen im Leben der Gesellschaft. Sborník příspěvků z konference konané 6.-8. září 1994 v Ústí nad Labem*, red. Lenka Bobková i Michaela Neudertová (= *Acta Universitatis Purkynianae, Philosophia et Historica, Studia Historica* II), Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně 1995 [opublikowane 1997], s. 107-120, 8 ilustracji (publikacja w języku czeskim).

48. „Rola klasztorów cysterskich w kształtowaniu się tożsamości kulturowej Śląska w dobie nowożytnej”, [w:] *Krzeszów uświęcony Łaską*, red. Henryk Dziurla i Kazimierz Bobowski (= Acta Universitatis Wratislaviensis, 1782), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o. 1997, s. 154-170, il. 27-32, 51-67, streszczenie w języku niemieckim.

49. „Danziger Maler Anton Möller als Bürger seiner Stadt und eifriger Moralist im Geiste der lutherischen Reformorthodoxie”, [w:] *Art, religion, société dans l'espace germanique au XVIe siècle. Actes du Colloque organisé par la Faculté de Théologie protestante - GRENEP et le Groupe de recherche Musique et Société dans le pays germaniques a l'aube des temps modernes*, Université des Sciences Humaines de Strasbourg, 21-22 mai 1993, red. Frank Muller, Strasbourg: Presses Universitaires de Strasbourg 1997, s. 77-104, 14 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

50. „Die Haupt- und Pfarrkirche zu St. Elisabeth in Breslau, »evangelischer Zion« einer multinationalen Metropole”, [w:] *Europa in der Frühen Neuzeit. Festschrift für Günter Mühlhpfordt*, Bd. 1: *Vormoderne*, red. Erich Donnert, Weimar / Köln / Wien: Böhlau Verlag 1997, s. 603-612 (publikacja w języku niemieckim).

51. „Evangelische Heilige? Die Heiligen in Lehre, Frömmigkeit und Kunst in der evangelischen Kirche Schlesiens”, [w:] *Heilige und Heiligenverehrung in Schlesien. Verhandlungen des IX. Symposions in Würzburg vom 28. bis 30. Oktober 1991*, red. Joachim Köhler i Gundolf Keil (= Schlesische Forschungen, 7), Sigmaringen: Jan Thorbecke Verlag 1997 s. 171-216, 23 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

52. „Der Beitrag des hallischen Pietismus zur Kulturgeschichte Pommerns im 18. Jahrhundert”, [w:] *Halle und Osteuropa. Zur europäischen Ausstrahlung des hallischen Pietismus*, red. Johannes Wallmann i Udo Sträter (= Hallesche Forschungen, 1), Tübingen: Verlag der Franckeschen Stiftungen Halle im Max Niemeyer Verlag 1998, s. 173-210, 19 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

53. „Die Bildlichkeit des Pietismus: Das Motiv der »zwei Wege«”, [w:] *Die Bilder in den lutherischen Kirchen. Ikonographische Studien*, red. Peter Poscharsky, München: scaneg Verlag 1998, s. 195-209, il. 90-100 (publikacja w języku niemieckim).

54. „Die Glaubenskonflikte und die kirchliche Kunst der Konfessionalisierungszeit in Schlesien”, [w:] *Berichte und Beiträge des Geisteswissenschaftlichen Zentrums Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas e. V. 1997. Öffentliche Vorträge*, Leipzig: Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas e. V. 1998, s. 149-169, 8 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

55. „»Was kann nun besser seyn dann fuer die Freyheit streiten und die Religion«. Konfessionalisierung und ständische Freiheitsbestrebungen im Spiegel der schlesischen Kunst des 16. und 17. Jahrhunderts”, [w:] *1648 Krieg und Frieden in Europa*, 26. *Europaratsausstellung, Münster / Osnabrück 24. 10. 1998 - 17. 1. 1999*, red. Klaus Bußmann i Heinz Schilling, Münster-Osnabrück: Verlagsgesellschaft 350 Jahre Westfälischer Friede mbH 1998, Textband II: *Kunst und Kultur*, s. 297-306, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

56. „Obrazowy katechizm pastora Holsteina w kościele w Klepsku”, [w:] *NOBILE CLARET OPUS. Studia z dziejów sztuki dedykowane Mieczysławowi Zlatowi* (= Acta Universitatis Wratislaviensis 2016, Historia Sztuki XIII), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 1998, s. 318-328, 11 ilustracji, 1 rysunek.

57. „Architektura Wrocławia w rysunku i grafice”, [w:] *Atlas architektury Wrocławia*, t.II: *Budowle mieszkalne. Budowle inżynierskie i przemysłowe. Parki, cmentarze, pomniki*, red. Jan Harasimowicz, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o.o. 1998, s. 221-315, 202 ilustracje.

58. „Die Verehrung der ›biblischen Heiligen‹ in der evangelischen Kirche Schlesiens im 16. und 17. Jahrhundert”, [w:] *Fonctions sociales et politiques du culte des saints dans les sociétés de rite grec et latin au Moyen Âge et à l' époque moderne. Approche comparative*, red. Marek Derwich i Michel Dmitriev (= Opera ad historiam monasticam spectantia, Series I, Colloquia 3), Wrocław: LARHCOR / SILESIA 1999, s. 247-270, 14 ilustracji, streszczenia w językach francuskim i polskim (publikacja w języku niemieckim).

59. „Sztuka jako medium nowożytnych konfesjonalizacji”, [w:] *Sztuka i dialog wyznań w XVI i XVII wieku. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Wrocław, listopad 1999*, red. Jan Harasimowicz, Warszawa: Stowarzyszenie Historyków Sztuki 2000, s. 51-75, 17 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

60. „Fundacje sakralne różnowierczej szlachty polskiej w XVI i XVII wieku”, [w:] *Fundacje i fundatorzy w średniowieczu i epoce nowożytnej*, red. Edward Opaliński i Tomasz Wiślicz, Warszawa: Wydawnictwo Neriton 2000, s. 142-153, 9 ilustracji.

61. „Die schlesisch-polnischen Beziehungen im 16. und 17. Jahrhundert. Stand und Perspektiven der Forschung”, [w:] *Pamiętnik XVI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich. Wrocław, 15 – 18 września 1999 roku*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2000, t. I, s. 181-193 (publikacja w języku niemieckim).

62. „Die Kunst der Reformationszeit als gemeinsames Kulturerbe an der mittleren Oder und unteren Warthe”, [w:] *Brückenschläge. Kulturwissenschaften in Frankfurt (Oder) und Breslau. Vorträge der ersten gemeinsamen Ringvorlesung der Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) und der Universität Breslau*, red. Krystyna Gabryjelska i Ulrich Knepfelkamp, Berlin: scripvaz-Verlag Christof Krauskopf 2000, s. 31-45, 14 ilustracji, streszczenie w języku polskim (publikacja w języku niemieckim).

63. „Jan Chrystian – książę niezłomny. Nowe spojrzenie na obraz Bartłomieja Strobla Młodszego w Museo del Prado w Madrycie”, [w:] *Arx Felicitatis. Księga ku czci profesora Andrzeja Rottermunda w sześćdziesiątą rocznicę urodzin od przyjaciół, kolegów i współpracowników*, Warszawa: Towarzystwo Opieki nad Zabytkami 2001, s. 217-223, 5 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

64. „Zur Ikonographie der Bautzener und Görlitzer Drucke im 16. und frühen 17. Jahrhundert”, [w:] *Welt – Macht – Geist: Das Haus Habsburg und die Oberlausitz 1526-1635. Katalog anlässlich der Ausstellung in den Städtischen Museen Zittau, 4. Mai – 3. November 2002*, red. Joachim Bahlcke i Volker Dudeck, Görlitz-Zittau: Verlag Gunter Oettel 2002, s. 163-176, 12 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

65. „Strobel, Opitz, Gryphius und die »Europäische Allegorie« im Museo del Prado in Madrid”, [w:] *Martin Opitz (1597–1639). Nachahmungspoetik und Lebenswelt*, red. Thomas Borgstedt i Walter Schmitz (= Frühe Neuzeit, 63), Tübingen: Max Niemeyer Verlag GmbH 2002, s. 250-271, 10 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

66. „Die Bedeutung der süddeutschen Reichsstädte für die bürgerliche Kultur der jagiellonischen Länder um 1500”, [w:] *Die Jagiellonen: Kunst und Kultur einer europäischen Dynastie an der Wende zur Neuzeit*, red. Dietmar Popp i Robert Suckale (= Wissenschaftliche Beibände zum Anzeiger des Germanischen Nationalmuseums, 21), Nürnberg: Germanisches Nationalmuseum 2002, s. 403-410, 13 ilustracji, 1 tablica barwna (publikacja w języku niemieckim).

67. „Die »nahe« und »ferne« Vergangenheit in den ständischen Bildprogrammen der Frühen Neuzeit: Schlesien und Großpolen im historischen Vergleich”, [w:] *Die Konstruktion der Vergangenheit: Geschichtsdenken, Traditionsbildung und Selbstdarstellung im frühneuzeitlichen Ostmitteleuropa*, red. Joachim Bahlcke i Arno Strohmeyer (= *Zeitschrift für Historische Forschung*, Beiheft 29), Berlin: Duncker & Humblot GmbH 2002, s. 221-244, 5 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

68. „*VERA IDOLATRIA EST IN CORDE*. Z dziejów obrazowania pierwszego przykazania Bożego w sztuce nowożytniej”, [w:] *Obraz i kult. Materiały z Konferencji „Obraz i kult”, KUL – Lublin, 6-8 października 1999*, red. Małgorzata Urszula Mazurczak i Jowita Putyra, Lublin: Wydawnictwo KUL 2002, s. 187-206, 12 ilustracji, streszczenie w języku niemieckim.

69. „Walenty Orpiszewski z Koźmina – śląski duchowny czasów odnowy trydenckiej Kościoła”, [w:] *Marmur Dziejowy. Studia z historii sztuki ofiarowane prof. Zofii Ostrowskiej-Kęmbłowskiej* (= Prace Komisji Historii Sztuki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 32), Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 2002, s. 147-155, 6 ilustracji.

70. „Der evangelische Kirchenbau Schlesiens unter der habsburgischen Regierung”, [w:] *Jahrbuch für Schlesische Kirchengeschichte*, Neue Folge 81 (2002), s. 79-88, 23 ilustracje (publikacja w języku niemieckim).

71. „Problem »prawa natury« w malarstwie czasów wojny trzydziestoletniej”, [w:] *Willmann i inni. Malarstwo, rysunek i grafika na Śląsku i w krajach ościennych w XVII i XVIII wieku*, red. Andrzej Kozieł i Beata Lejman, Wrocław: VIA NOVA 2002, s. 114-122, il. 79-84, tablice barwne XXII, XXIII, streszczenie w języku angielskim.

72. „Nicolaus Goldmann Vratislaviensis Silesius – lejdejski matematyk i teoretyk architektury XVII wieku”, [w:] *Niderlandyzm na Śląsku i w krajach ościennych*, red. Mateusz Kapustka, Andrzej Kozieł i Piotr Oszczanowski (= Acta Universitatis Vratislaviensis 2508, Historia Sztuki XVII), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2003, s. 101-112, 13 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

73. „Die Kunstlandschaft Schlesien in der Frühen Neuzeit“, [w:] *Europas Mitte. Mitteleuropa. Europäische Identität? Geschichte – Literatur – Positionen*, red. Barbara Breysach i Dorothee Rabe (= Wissenschaftliche Reihe des Collegium Polonicum, 7), Berlin: Logos Verlag 2003, s. 12-20 (publikacja w języku niemieckim).

74. „Nowe spojrzenie na obraz Bartłomieja Strobla Młodszeo »Daniel i król Cyrus przed posągami Baala« w Muzeum Narodowym w Warszawie”, [w:] *Studia z historii sztuki i kultury Gdańska i Europy Północnej. Prace poświęcone pamięci Doktor Katarzyny Cieślak. Materiały z sesji naukowej, Gdańsk 2000*, red. Jacek Friedrich i Edmund Kizik, Gdańsk: Stowarzyszenie Historyków Sztuki Oddział Gdański 2003, s. 135-144, 4 ilustracje.

75. „Sztuka jako wyznacznik wiary chrześcijańskich wspólnot Rzeczypospolitej”, [w:] *Chrześcijaństwo w dialogu kultur na ziemiach Rzeczypospolitej. Materiały Międzynarodowego Kongresu, Lublin, 24-26 września 2002 r.*, red. ks. Stanisław Wilk, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003, s. 471-503, 17 ilustracji.

76. „Od przydrożnych kapliczek do pamiątkowych tablic – pomniki w pejzażu symbolicznym Wrocławia”, [w:] *Wrocław 2000 Plus: Studia nad strategią miasta*, Wrocław: Biuro Rozwoju Wrocławia 2004, zesz. 1 (52), cz. 2, s. 175-186.

77. „Evangelische Kirchenräume der frühen Neuzeit”, [w:] *Zwischen Gotteshaus und Taverne. Öffentliche Räume in Spätmittelalter und Früher Neuzeit*, red. Susanne Rau i Gerd Schwerhoff (= Norm und Struktur. Studien zum sozialen Wandel in Mittelalter und Früher Neuzeit, 21), Köln / Weimar / Wien: Böhlau Verlag 2004, s. 413-445, 17 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

78. „Protestantischer Kirchenbau im Europa des 17. und 18. Jahrhunderts”, [w:] *Religion und Kultur im Europa des 17. und 18. Jahrhunderts*, red. Peter Claus Hartmann i Annette Reese (= Mainzer Studien zur Neueren Geschichte, 12), Frankfurt am Main / Berlin / Bern / Bruxelles / New York / Oxford / Wien: Peter Lang. Europäischer Verlag der Wissenschaften 2004, s. 327-370, 24 ilustracje (publikacja w języku niemieckim).

79. „Die örtliche Geschichtlichkeit in der Kultur Breslaus vom Ende des 18. bis zum Anfang des 20. Jahrhunderts”, [w:] *Bilder gedeuteter Geschichte: Das Mittelalter in der Kunst und Architektur der Moderne*, red. Otto Gerhard Oexle, Áron Petneki i Leszek Zygmunt (= Göttinger Gespräche zur Geschichtswissenschaft, 23), Göttingen: Wallstein Verlag 2004, 2. Teilband, s. 337-381, 17 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

80. „Ewangelicka architektura i sztuka kościelna na ziemiach polskich”, [w:] *Świadectwo wiary i życia: Kościół luterański w Polsce wczoraj i dziś*, red. ks. Jerzy Below i Magdalena Legendź, Bielsko-Biała: Wydawnictwo „Augustana” 2004, s. 113-133, 46 ilustracji.

81. „Friedrich Bernhard Werner w świetle dotychczasowych i przyszłych badań śląskoznawczych. Friedrich Bernhard Werner im Spiegel der bisherigen und zukünftigen Schlesienforschung”, [w:] *Friedrich Bernhard Werner (1690-1776). Życie i twórczość – Leben und Werk. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej przez Muzeum Miedzi w Legnicy w dniach 21-23 listopada 2002 r. Protokollband der internationalen Fachtagung veranstaltet am 21.-23. November 2002 im Kupfermuseum zu Liegnitz*, red. Jan Harasimowicz i Angelika Marsch (= Źródła i Materiały do Dziejów Legnicy i Księstwa Legnickiego, III), Legnica: Muzeum Miedzi 2004, s. 7-18 (publikacja w językach polskim i niemieckim).

82. „Der Einfluß des Pietismus auf Architektur und bildende Künste“, [w:] *Hoffnung besserer Zeiten: Philipp Jakob Spener (1635-1705) und die Geschichte des Pietismus. Jahresausstellung der Franckeschen Stiftungen in Zusammenarbeit mit dem Interdisziplinären Zentrum für Pietismusforschung der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg vom 29. Mai bis zum 23. Oktober 2005* (= Kataloge der Franckeschen Stiftungen, 15), Halle: Verlag der Franckeschen Stiftungen zu Halle 2005, s. 141-162, 19 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

83. „Altargerät des 16. und frühen 17. Jahrhunderts im konfessionellen Vergleich“, [w:] *Als Frieden möglich war. 450 Jahre Augsburger Religionsfrieden. Begleitband zur Ausstellung im Maximilianmuseum Augsburg*, red. Carl A. Hoffmann, Markus Johanns, Annette Kranz, Christof Trepesch i Oliver Zeidler, Regensburg: Schnell & Steiner GmbH 2005, s. 210-221, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

84. „Der Pietismus und der evangelische Kirchenbau der Frühen Neuzeit im kontinentalen Europa“, [w:] *Interdisziplinäre Pietismusforschung. Beiträge zum Ersten Internationalen Kongress für Pietismusforschung 2001*, red. Udo Sträter, współpraca Hartmut Lehmann, Thomas Müller-Bahlke i Johannes Wallmann (= Hallesche Forschungen, 17/1), Tübingen: Verlag der Franckeschen Stiftungen Halle im Max Niemeyer Verlag Tübingen 2005, Bd. I, s. 83-105, 15 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

85. „Eschatologiczny optymizm reformacji“, [w:] *Doskonałość – zbawienie – rodzina. Z badań nad protestantyzmem*, red. Zbigniew Pasek, Kraków: Wydawnictwo WiR Partner 2005, s. 113-126, 9 ilustracji.

86. „Historia idei – historia prawa – historia sztuki. Polityczno-dynastyczne programy obrazowe doby nowożytnej jako «teksty kultury»“, [w:] *Dzieło sztuki: źródło ikonograficzne czy coś więcej? Materiały sympozjum XVII Powszechnego Zjazdu Historyków w Krakowie, 15–18 września 2004*, red. Marcin Fabiański, Warszawa: Wydawnictwo DiG 2005, s. 79-94, 12 ilustracji.

87. „Die Eigenart der Renaissance- und Barockkunst in Schlesien“, [w:] *Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit*, red. Klaus Garber (= Frühe Neuzeit, 111), Tübingen: Max Niemeyer Verlag 2005, Bd. II, s. 793-818, 14 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

88. „»Pro felici orthodoxe christiane religionis nostre incremento, pro gloria et exaltatione regni ac corone nostre boemie«. Der Gründungsversuch einer jagiellonischen Universität in Breslau im Jahr 1505“, [w:] *Konfessionelle Pluralität als Herausforderung. Koexistenz und Konflikt in Spätmittelalter und Früher Neuzeit. Winfried Eberhard zum 65. Geburtstag*, red. Joachim Bahlcke, Karen Lambrecht i Hans-Christian Maner, Leipzig: Leipziger Universitätsverlag GmbH 2006, s. 85-94 (publikacja w języku niemieckim).

89. „Deutschland und Polen in der Frühen Neuzeit: Durchdringung der Kulturen und Dialog der Konfessionen“, [w:] *Barock. Geschichte-Literatur-Kunst. Sondernummer: Deutsch-polnische Kulturkontakte im 16.-18. Jahrhundert*, Warszawa: Neriton Verlag 2006, s. 9-31, tablice barwne I-XIII (publikacja w języku niemieckim).

90. „Wkład Śląska w rozwój protestanckiej sztuki kościelnej”, [w:] *Rozum i rzetelność są wsparciem jedynym. Studia z historii sztuki ofiarowane Ewie Chojeckiej*, red. Barbara Szczyпка-Gwiazda, Katowice: Muzeum Śląskie 2006, s. 77-88, 10 ilustracji.

91. „Trzy korony, trzy orły, trzy drogi do nieba. Tożsamość kulturowa ›młodszej Europy‹ w dobie nowożytnej”, [w:] *Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią a Europą Środkową. On the Opposite Sides of the Baltic Sea. Relations between Scandinavian and Central European Countries*, red. Jan Harasimowicz, Piotr Oszczanowski i Marcin Wisłocki, Wrocław: Wydawnictwo VIA NOVA 2006, t. 1, s. 17-23, streszczenie w języku angielskim.

92. „Kunst- und Kulturtransfer in Ostmitteleuropa: Das Beispiel Oberlausitz“, [w:] *Die Oberlausitz im frühneuzeitlichen Mitteleuropa. Beziehungen – Strukturen – Prozesse*, red. Joachim Bahlcke (= Quellen und Forschungen zur sächsischen Geschichte, 30), Leipzig / Stuttgart: Verlag der Sächsischen Akademie der Wissenschaften zu Leipzig. In Kommission bei Franz Steiner Verlag Stuttgart 2007, s. 365-386, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

93. „Rywalizacja wyznań w architekturze i sztuce śląskiej czasów nowożytnych”, [w:] *Quart*, 2 (2007), nr 2, s. 16-25, 10 ilustracji.

94. „Historia religii i Kościoła”, [w:] *Śląskoznawcze deficyty badawcze nauk historycznych*, red. Marek Czaplinski, Jacek Dębicki i Tomasz Przerwa, Wrocław: GS Media 2007, s. 180-184.

95. „Die Oder als Achse des Kulturtransfers in Mittelalter und in der frühen Neuzeit”, [w:] *Oder-Odra. Blicke auf einen europäischen Strom*, red. Karl Schlögel i Beata Halicka, Frankfurt am Main / Berlin / Bern / Bruxelles / New York / Oxford / Wien: Peter Lang 2007, s. 149-159, 3 ilustracje.

96. „Buchdruck und bildende Kunst im östlichen Europa”, [w:] *Buch- und Wissenstransfer in Ostmittel- und Südosteuropa in der Frühen Neuzeit. Beiträge der Tagung an der Universität Szeged vom 25.-28. April 2006*, red. Detlef Haberland i Tünde Katona (= Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 34), München: R. Oldenbourg Verlag 2007, s. 57-79, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

97. „›Andar‹ och ›döda murar‹. Trosfrågor med anknytning till kultursamband i Östersjöområdet mellan 1500- och 1700-talet”, [w:] *Barock. Historia–Litteratur–Konst. Specialnummer*, Warszawa: Förlaget Neriton 2007, s. 85-99, 3 ilustracje, streszczenie w języku angielskim (szwedzka wersja publikacji nr 91).

98. „Odra jako oś transferu kulturowego w średniowieczu i czasach nowożytnych”, [w:] *Odra – Oder. Panorama europejskiej rzeki*, red. Karl Schlögel i Beata Halicka, Skórzyn: Wydawnictwo Instytutowe 2008, s. 125-133, il. 12-13, 17, bibliografia (polska wersja publikacji nr 95).

99. „Die ehemalige evangelische Schloßkirche St. Hedwig in Brieg als Zeugnis ständischer Repräsentation der Reformationszeit in Schlesien”, [w:] *Formierungen des konfessionellen Raumes in Ostmitteleuropa*, red. Evelin Wetter (= Forschungen zur

Geschichte und Kultur des östlichen Mitteleuropa, 33), Stuttgart: Franz Steiner Verlag 2008 s. 251-259, 417-422 (10 ilustracji) (publikacja w języku niemieckim).

100. „Die Altranstädter Konvention und die Kunstlandschaft Schlesiens”, [w:] *1707 – 2007 Altranstädter Konvention: Ein Meilenstein religiöser Toleranz in Europa*, red. Jürgen Wolf (= Veröffentlichungen des Sächsischen Staatsarchivs, Reihe A: Archivverzeichnisse, Editionen und Fachbeiträge, 10), Halle (Saale): Sächsisches Staatsarchiv in Kommission bei mdv Mitteldeutscher Verlag 2008, s. 133-157, 21 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

101. „Sen i polityka w malarstwie i grafice czasów nowożytnych”, [w:] *Quart*, 3 (2008), nr 3, s. 3-19, 11 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

102. „Taufstein, Kanzel und Hauptaltar in der Kirche St. Peter und Paul in Liegnitz”, [w:] *Silesia Nova. Vierteljahresschrift für Kultur und Geschichte*, 5 (2008), nr 2, s. 57-67, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

103. „Traum und Politik in der Malerei und Graphik des 16. und 17. Jahrhunderts”, [w:] *Traum und res publica. Traumkulturen und Deutungen sozialer Wirklichkeiten im Europa von Renaissance und Barock*, red. Peer Schmidt i Gregor Weber (= Colloquia Augustana, 26), Berlin: Akademie Verlag GmbH 2008, s. 183-199, 8 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

104. „Dialog wyznań w architekturze i sztuce śląskiej 1648-1742”, [w:] *Slezsko – země Koruny české. Historie a kultura 1300-1740*, red. Helena Dánova, Jan Klipa i Lenka Stolarová, Praha: Národní galerie v Praze 2008, vol. B, s. 497-516, 21 ilustracji, streszczenie w języku czeskim i angielskim.

105. „Unter dem Szepter der Jagiellonen und Habsburger. Das ›goldene‹ und ›silberne‹ Zeitalter der Hauptstadt Schlesiens (1490-1740)”, [w:] *Das Bild von Wrocław / Breslau im Laufe der Geschichte. Tagungsband zum gleichnamigen Symposium im Österreichischen Staatsarchiv und im Wissenschaftlichen Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien 18.-19. Juni 2008* (= Symposien und Seminare am Wissenschaftlichen Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien, 6), Wien: Wissenschaftliches Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften 2008, s. 29-43, 23 ilustracje (publikacja w języku niemieckim).

106. „Die früheste Verbildlichung des »Wahren Christentums« von Johann Arndt”, [w:] *Alter Adam und Neue Kreatur. Pietismus und Anthropologie. Beiträge zum II. Internationalen Kongress für Pietismusforschung 2005*, red. Udo Sträter, Hartmut Lehmann, Thomas Müller-Bahlke, Christian Soboth i Johannes Wallmann (Hallesche Forschungen, 28), Tübingen: Verlag der Franckeschen Stiftungen Halle im Max Niemeyer Verlag 2009, t. 2, s. 663-683, 15 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

107. „Le haut clergé de l'église en Pologne – Collectionneurs et mécènes dans la première moitié du XVIe siècle”, [w:] *Les Cardinaux de la Renaissance et la modernité artistique*, red. Frédérique Lemerle, Yves Pauwels i Gennaro Toscano, Villeneuve d'Ascq: Université Charles-de-Gaulle Lille 3. Centre de Gestion de l'Édition Scientifique 2009, s. 245-261, 8 ilustracji (publikacja w języku francuskim).

108. „Bartholomäus Strobel the Younger and the Thirty Years War”, [w:] *Crossing Cultures: Conflict, Migration and Convergence. The Proceedings of the 32nd International Congress in the History of Art (Comité International d'Histoire de l'Art, CIHA). The University of Melbourne, 13-18 January 2008*, red. Jaynie Anderson, Carlton (Vict.): The Miegunyah Press 2009, s. 643-648, 3 ilustracje (publikacja w języku angielskim).

109. „Leszno – Poznań – Warszawa. Protestantckie budownictwo kościelne w osiemnastowiecznej Polsce i jego europejskie parantele”, [w:] *Polska i Europa w dobie nowożytnej. L'Europe moderne: nouveau monde, nouvelle civilisation? Modern Europe – New World, New Civilisation? Prace naukowe dedykowane Profesorowi Juliuszowi A. Chrościckiemu*, Warszawa: Zamek Królewski 2009, s. 391-400, 18 ilustracji.

110. „Credo apostoelskie w ewangelicko-luterańskiej katechetyce i sztuce kościelnej czasów nowożytnych”, [w:] *Credo in Deum w teologii i sztuce Kościołów chrześcijańskich*, red. Ryszard Knapiński i Aneta Kramiszewska (= Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Źródła i monografie, 341), Lublin 2009, s. 151-176, 21 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

111. „Die Repräsentation des Adels in der schlesischen Kunst des Spätmittelalters und der Frühen Neuzeit”, [w:] *Adel in Schlesien*, Bd. 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, red. Jan Harasimowicz i Matthias Weber (= Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 36), München: R. Oldenbourg Verlag 2010, s. 35-52, 15 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

112. „Reußendorf – Greiffenberg – Altkemnitz. Drei evangelische Pfarrkirchen der Familie Schaffgotsch im schlesischen Gebirgsland”, [w:] *Das Haus Schaffgotsch. Konfession, Politik und Gedächtnis eines schlesischen Adelsgeschlechts vom Mittelalter bis zur Moderne*, red. Joachim Bahlcke, Ulrich Schmilewski i Thomas Wunsch, Würzburg: Bergstadtverlag Wilhelm Gottlieb Korn GmbH 2010, s. 267-290, 19 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

113. „Die Bewahrung von mittelalterlichen Kirchenschätzen und Ausstattungen durch die evangelisch-lutherische Kirche in nachreformatorischer Zeit”, [w:] *... das Heilige sichtbar machen. Domschätze in Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft*, red. Ulrike Wendland (Arbeitsberichte des Landesamtes für Denkmalpflege und Archäologie Sachsen-Anhalt, 9), Regensburg: Verlag Schnell und Steiner GmbH 2010, s. 307-324, 21 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

114. „Historia sztuki w dobie rewolucji informatycznej i globalizacji”, [w:] *Quart*, 5 (2010), nr 1, s. 30-42, 13 ilustracji, streszczenie w języku angielskim.

115. „Główne płaszczyzny polsko-niemieckich stosunków kulturalnych w epoce nowożytnej”, [w:] *Klio viae et in via. Opuscula Marco Cetwiński dedicata*, red. Anna Odrzywolska-Kidawa, Warszawa: Wydawnictwo DiG 2010, s. 331-340.

116. „Pastor Lucas Pollio Starszy i ambona w kościele św. Marii Magdaleny we Wrocławiu”, [w:] *Śródmiejska katedra. Kościół św. Marii Magdaleny w dziejach i kulturze Wrocławia. Katedrála uprostřed města. Kostel sv. Marie Magdalény v dějinách a kultuře Vratislavi. Dom in der Innenstadt. Magdalenenkirche in Breslau Kultur und Geschichte*, red.

Bogusław Czechowicz, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2010, s. 429-459, 17 ilustracji.

117. „Reformacja na Śląsku z perspektywy historii religii i historii sztuki”, [w:] *Quart*, 5 (2010), nr 4, s. 3-16, 4 ilustracje, streszczenie w języku angielskim.

118. „Dresden – Görlitz – Breslau. Die Oberlausitz im kulturellen Spannungsfeld zwischen Sachsen und Schlesien zur Zeit der lutherischen und katholischen Konfessionalisierung”, [w:] *Via regia – 800 Jahre Bewegung und Begegnung. Katalog zur 3. Sächsischen Landesausstellung*, red. Roland Enke i Bettina Probst, Dresden: Sandstein Verlag 2011, s. 278-283, 5 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

119. „Drezno – Zgorzelec – Wrocław. Związki kulturalne Górnych Łużyc z Saksonią i Śląskiem w dobie luterańskiej i katolickiej konfesjonalizacji”, [w:] *Via regia – 800 lat na wspólnej drodze. Katalog III Saksońskiej Wystawy Krajowej*, red. Roland Enke i Bettina Probst, Dresden: Sandstein Verlag 2011, s. 278-283, 5 ilustracji barwnych.

120. „Kościół Jezusowy w Cieszynie: geneza formy architektonicznej i program ideowy”, [w:] *Trzysta lat tolerancji na Śląsku Cieszyńskim. W trzystulecie założenia kościoła Jezusowego w Cieszynie*, red. Renata Czyż, Waław Gojniczek i Daniel Spratek, Cieszyn: Parafia Ewangelicko-Augsburska 2010, s. 286-300, il. 37-47.

121. „Die Reformation in Schlesien”, [w:] *Die Reformation in Mitteleuropa. Beiträge anlässlich des 500. Geburtstages von Primus Truber, 2008. Reformacija v Srednji Evropi. Prispevki ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja, 2008*, red. Vincenc Rajšp, Karl W. Schwarz, Bogusław Dybaś i Christian Gastgeber (= Srednjeevropska znanstvena knjižnica. Mitteleuropäische wissenschaftliche Bibliothek, Bd. 4), Wien / Ljubljana: Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju / Slowenisches Wissenschaftsinstitut in Wien 2011, s. 173-199, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

122. „Mistyka oblubieńcza w nowożytnej kulturze i sztuce Europy Środkowej”, [w:] *Fides imaginem quaerens. Studia ofiarowane Księdzu Profesorowi Ryszardowi Knapińskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. Aneta Kramiszewska, Lublin: Wydawnictwo Werset 2011, s. 139-150. 9 ilustracji barwnych, streszczenie w języku angielskim.

123. „Wort – Bild – Wort. Die Rhetorik der lutherischen Kirchenkunst Nordeuropas im 16. und 17. Jahrhundert”, [w:] *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective. Papers from an International Conference in Copenhagen, 28 September – 1 October 2006*, red. Michael Andersen, Birgitte Bøggild Johannsen i Hugo Johannsen (= Publications of the National Museum. Studies in Archaeology and History, 16), Copenhagen: University Press of Southern Denmark 2011, s. 104-116, 12 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

124. „Christoph Leonhard Sturm: Von der Erfahrung beim Umbau der Schelfkirche in Schwerin zur Entstehung einer pietistisch inspirierten Architekturtheorie”, [w:] *›Aus Gottes Wort und eigener Erfahrung gezeiget‹. Erfahrung – Glauben, Erkennen und Gestalten im Pietismus. Beiträge zum III. Internationalen Kongress für Pietismusforschung 2009*, red. Christian Soboth / Udo Sträter / Thomas Müller-Bahlke / Johannes Wallmann (= Hallesche Forschungen, 33/1-2), Halle (Saale): Verlag der Franckeschen Stiftungen Halle / Harrassowitz Verlag in Kommission 2012, s. 599-619, 13 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

125. „Das Hohelied Salomons in der konfessionellen Kultur des 17. und frühen 18. Jahrhunderts”, [w:] *Akten des XII. Internationalen Germanistenkongresses Warschau 2010. Vielheit und Einheit der Germanistik weltweit*, red. Franciszek Grucza, Frankfurt am Main: Peter Lang. Internationaler Verlag der Wissenschaften GmbH 2012, Bd. 10, s. 199-208, 4 ilustracje (publikacja w języku niemieckim).

126. „Protestantischer Kirchenbau im kontinentalen Europa der Frühen Neuzeit”, [w:] *Der Kirchenbau zwischen Sakralisierung und Säkularisierung im 17./18. Jahrhundert und heute*, red. Eva-Maria Seng i Gerd Brüne, Berlin / München: Deutscher Kunstverlag GmbH 2013, s. 16-53, 15 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

127. „Universitas litterarum Wratislaviensis. Powstanie – ustrój – etapy rozwoju. Universitas litterarum Wratislavienses. Foundation – organisation – stages of development”, [w:] *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Commemorative Book for the 200th Anniversary of the Establishment of the State University in Wrocław, Tom II / Volume II: Universitas litterarum Wratislaviensis 1811–1945*, red. Jan Harasimowicz (= Acta Universitatis Wratislaviensis, 3363), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o. 2013 s. 82-121, 15 ilustracji (publikacja w językach polskim i angielskim).

128. „Profesorowie. Professors”, [w:] *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Commemorative Book for the 200th Anniversary of the Establishment of the State University in Wrocław, Tom II / Volume II: Universitas litterarum Wratislaviensis 1811–1945*, red. Jan Harasimowicz (= Acta Universitatis Wratislaviensis, 3363), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o. 2013, s. 590-613, 11 ilustracji (publikacja w językach polskim i angielskim).

129. „Protestantismus und Bildende Kunst”, [w:] *Spurenlese. Kulturelle Wirkungen der Reformation*, wyd. Reformationsgeschichtliche Sozietät der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg (= Leucorea-Studien zur Geschichte der Reformation und der Lutherischen Orthodoxie, 20), Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt GmbH 2013, s. 333-347, 11 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

130. „Śląska szlachta w obliczu śmierci. Zgon, pochówek, upamiętnienie. Der schlesische Adel im Sterben. Tod, Bestattung, Verewigung”, [w:] *Szlachta na Śląsku. Średniowiecze i czasy nowożytne. Adel in Schlesien. Mittelalter und Frühe Neuzeit. Katalog wystawy „Rycerze wolności, strażnicy praw”. Katalog zur Ausstellung „Ritter der Freiheit, Hüter des Rechts”*, red. Markus Bauer, Jan Harasimowicz, Andrzej Niedzielenko i Jasper v. Richthofen, Dresden: Sandstein Verlag 2014, s. 56-67, 11 ilustracji (publikacja w językach polskim i niemieckim).

131. „Protestanci wobec krzyża”, [w:] *Pismo er*, nr 3 (3) 2013 [udostępniono online: 04. 12. 2013], s. nlb.

132. „Depositum – Beute – Reisegepäck. Der Umgang mit Kunst- und Kulturgut Mitteleuropas im 20. Jahrhundert und dessen Folgen für kunsthistorische Forschung der Gegenwart”, [w:] *kunsttexte.de. E-Journal für Kunst- und Bildgeschichte*, nr 2/2014 (Ostblick) [udostępniono online: 07. 07. 2014], 12 s., 9 ilustracji (publikacja w języku niemieckim).

133. „Wpływ kasat sprzed 1810 r. na przestrzeń publiczną Wrocławia”, [w:] *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, red. Marek Derwich (Opera ad Historiam Monasticam Spectantia. Series I: Colloquia 8), Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii 2014, t. II: *Kasaty na Śląsku Pruskim i na ziemiach zaboru pruskiego*, s. 233-240, t. IV: *Dokumentacja*, s. 83-95, il. II.1 – II.11, streszczenie w języku angielskim.

134. „Protestantischer Kirchenbau der Frühen Neuzeit in Europa. Zur Entstehung eines Forschungskonzeptes”, [w:] *Protestantischer Kirchenbau der Frühen Neuzeit in Europa. Grundlagen und neue Forschungskonzepte. Protestant Church Architecture in Early Modern Europa. Fundamentals and New Research Approaches*, red. Jan Harasimowicz, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2015, s. 11-20, 12 ilustracji barwnych i czarno-białych (publikacja w języku niemieckim).

135. „Das kollektive Credo einer lutherischen Gemeinde: die Bildepitaphien”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 49-64, 19 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

136. „Die Arbeiter im Weinberg des Herrn, Epitaph für Paul Eber († 1569) und seine Familie”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 100-112, 17 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

137. „Die Taufe Christi im Jordan, Epitaphgemälde für Johannes Bugenhagen († 1558) und seine Familie”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 113-123, 14 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

138. „Die Kreuzigung Christi, Epitaph für Sara Cracov, geb. Bugenhagen († 1563)”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 124-131, 7 ilustracji barwnych [współautor Maciej Kulisz] (publikacja w języku niemieckim).

139. „Die Auferweckung des Jünglings zu Nain, Epitaphgemälde für Franziskus Oldehorst († 1565) und seine Familie”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 148-161, 16 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

140. „Die Auferstehung Christi, Epitaphgemälde für Gregor Freiherr von Lamberg († 1558)”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 178-183, 6 ilustracji barwnych [współautor Maciej Kulisz] (publikacja w języku niemieckim).

141. „Auferstehung und Höllenfahrt Christi, Epitaphgemälde für Nikolaus von Seidlitz († 1582)”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt*

Cranach der Jüngere 2015, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 184-190, 7 ilustracji barwnych [współautor Maciej Kulisz] (publikacja w języku niemieckim).

142. „Porträt der Familie vom Epitaph für Bartholomäus Vogel d. Ä. († 1569)”, [w:] *Cranachs Kirche. Begleitbuch zur Landesausstellung Sachsen-Anhalt Cranach der Jüngere 2015*, red. Jan Harasimowicz i Bettina Seyderhelm, Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 191-195, 6 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

143. „Das lutherische Bildepitaph – Form und Funktion am Beispiel der Denkmäler in der Stadtkirche St. Marien in Wittenberg”, [w:] *Cranach-Werke am Ort ihrer Bestimmung. Tafelbilder der Malerfamilie Cranach und ihres Umkreises in den Kirchen der Evangelischen Kirche in Mitteldeutschland. Bericht über ein Cranach-Restaurierungs- und Forschungsprojekt*, red. Bettina Seyderhelm, Regensburg: Verlag Friedrich Pustet 2015, s. 34-57, 31 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

144. „Die Reformatoren im Weinberg des Herrn. Das Wittenberger Epitaph für Paul Eber im Kontext der »lutherischen Kampfbilder« der Reformationszeit”, [w:] *Cranach-Werke am Ort ihrer Bestimmung. Tafelbilder der Malerfamilie Cranach und ihres Umkreises in den Kirchen der Evangelischen Kirche in Mitteldeutschland. Bericht über ein Cranach-Restaurierungs- und Forschungsprojekt*, red. Bettina Seyderhelm, Regensburg: Verlag Friedrich Pustet 2015, s. 296-309, 13 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

145. „Zur Entstehung, Ikonographie und ideellen Funktion des Cranach-Retabels in der Augustusburger Schlosskapelle”, [w:] *Der Cranach-Altar in der Augustusburger Schlosskapelle*, red. Christine Kelm, Michael Kirsten, Rosemarie Pohlack i Hartmut Ritschel (= Arbeitshefte des Landesamtes für Denkmalpflege Sachsen, 24), Beucha / Markkleeberg: Sax-Verlag 2015, s. 12-32, 27 il. barwnych [współautorka Andrea Huczmanová] (publikacja w języku niemieckim).

146. „Reformierter Kirchenbau im frühneuzeitlichen Schlesien”, [w:] *Die Reformierten in Schlesien. Vom 16. Jahrhundert bis zur Altpreußischen Union von 1817*, red. Joachim Bahlcke i Irene Dingel, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht GmbH & Co. KG 2016 (= Veröffentlichungen des Instituts für Europäische Geschichte Mainz. Abteilung für Abendländische Religionsgeschichte, Beiheft 106), s. 327-350, 14 ilustracji czarno-białych (publikacja w języku niemieckim).

147. „Wzdłuż Odry i Wysokiej Drogi. Główne tendencje rozwoju sztuki śląskiej u schyłku średniowiecza i w czasach nowożytnych”, [w:] *Tradycje śląskiej kultury muzycznej*, t. XIII, red. Andrzej Wolański i zespół, Wrocław: Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego 2015, s. 15-38, 11 ilustracji barwnych i czarno-białych.

148. „Obecność języka polskiego w przestrzeni publicznej i życiu codziennym mieszkańców dawnego Wrocławia. The presence of the Polish language in public space and everyday life of the inhabitants of old Wrocław. Präsenz der polnischen Sprache im öffentlichen Raum und im Alltag der Einwohner des alten Breslau”, [w:] *Po polsku w dawnym Wrocławiu. Katalog wystawy. The Polish Language in Old Wrocław. Exhibition Katalog. Auf Polnisch im alten Breslau. Ausstellungskatalog. 17. 06.–15. 11. 2016*, Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, red. Jan Harasimowicz i Urszula Bończuk-Dawidziuk,

Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2016, s. 5-22, 6 ilustracji barwnych (publikacja w językach polskim, angielskim i niemieckim).

149. „Die Repräsentation der protestantischen Fürsten und Stände in der Kunst des 16. und 17. Jahrhunderts nördlich der Alpen“, [w:] *Entdecken – Erforschen – Bewahren. Beiträge zur Kunstgeschichte und Denkmalpflege. Festgabe für Sibylle Badstübner-Gröger zum 12. Oktober 2015*, red. Camilla Badstübner-Kizik i Edmund Kizik, Berlin: Lukas Verlag 2016, s. 15-31, 17 ilustracji barwnych i czarno-białych (publikacja w języku niemieckim).

150. „Der Kirchenbau im konfessionellen Zeitalter“, [w:] *Das Münster. Zeitschrift für christliche Kunst und Kunstwissenschaft*, 69 (2016), nr 1, s. 3-12, 10 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

151. „Protestantischer Kirchenbau der Frühen Neuzeit zwischen Stettin, Königsberg und Breslau“, [w:] *Der Luthereffekt im östlichen Europa. Geschichte – Kultur – Erinnerung*, red. Joachim Bahlcke, Beate Störckuhl i Matthias Weber (= Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 64), Berlin / Boston: De Gruyter / Oldenbourg 2017, s. 181-196, 16 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

152. „Die Reformation in Schlesien zwischen Adelsmacht und Bürgerwillen“, [w:] *Exportgut Reformation. Ihr Transfer in Konaktzonen des 16. Jahrhunderts und die Gegenwart evangelischer Kirchen in Europa*, red. Ulrich A. Wien i Mihai-D. Grigore (= Veröffentlichungen des Instituts für Europäische Geschichte Mainz. Abteilung für Abendländische Religionsgeschichte, 113), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht GmbH & Co. KG 2017, s. 263-286, 6 ilustracji czarno-białych (publikacja w języku niemieckim).

153. „Die Rezeption der Theologie Luthers in dem Bau und der Einrichtung von Calvinistischen Kirchen“, [w:] *Luther and Calvinism. Image and Reception of Martin Luther in the History and Theology of Calvinism*, red. Herman J. Selderhuis i J. Marius J. Lange van Ravenswaay (= Refo500 Academic Studies, 42), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht GmbH & Co. KG 2017, s. 161-188, 19 ilustracji czarno-białych (publikacja w języku niemieckim).

154. „Die Stellung der Speyerer Dreifaltigkeitskirche in der Entwicklung des protestantischen Kirchenbaus der Frühen Neuzeit in Europa“, [w:] *Dreihundert Jahre Dreifaltigkeitskirche Speyer*, red. Christiane Brodersen, Klaus Bümlein i Christine Lauer (= Veröffentlichungen des Vereins für Pfälzische Kirchengeschichte, 33), Ludwigshafen am Rhein / Speyer: Llux Agentur & Verlag 2017, s. 163-172, 209-217, 14 ilustracji barwnych (publikacja w języku niemieckim).

155. „Protestant Early Modern Church Architecture Between Szczecin, Königsberg and Wrocław“, [w:] *The Luther Effect in Eastern Europe: History, Culture, Memory*, red. Joachim Bahlcke, Beate Störckuhl i Matthias Weber (= Publications of the Federal Institute for Culture and History of the Germans in Eastern Europe, 69), Berlin / Boston: De Gruyter / Oldenbourg 2017, s. 181-196, 16 ilustracji barwnych (publikacja w języku angielskim).

156. „The Reformation and Church Architecture“, [w:] *Lutero, la Riforma e le arti. L'articolato rapporto con la pittura, l'architettura e la musica*, red. François Boespflug i Emanuela Fogliani, Milano: Glossa S.R.L. Libreria Editrice 2017, s. 123-151, 10 ilustracji barwnych na dodatkowych planszach [współautorka Anna Michalska] (publikacja w języku angielskim).

157. „Longitudinal, Transverse or Centrally Aligned? In the Search for the Correct Layout of the ›Protesters‹ Churches”, [w:] *Periodica Polytechnica Architecture*, 48 (2017), nr 1, s. 1-16, 20 ilustracji barwnych [udostępniono online: 07. 09. 2017] (publikacja w języku angielskim).

159. „Protestancka architektura kościelna XVI-XVIII wieku w Polsce i krajach sąsiednich”, [w:] *Rocznik Historii Sztuki*, XLII (2017), s. 63-91, 29 ilustracji w tekście (w tym 19 kolorowych), streszczenie w języku angielskim.

158. „Kościoły i polskie słowo – materialne i niematerialne dziedzictwo Reformacji na Dolnym Śląsku”, [w:] *Kalendarz Ewangelicki*, nr 132 (2018), s. 130-144, jedna ilustracja czarno-biała.

159. „»Ein löblich cristlich Werk«. Książęca, szlachecka i miejska reformacja na Dolnym i Górnym Śląsku”, [w:] *Czasy Nowożytne / Modern Ages*, 31 (2018), s. 89-109, 4 ilustracje czarno-białe, streszczenie w języku angielskim.

160. „Reprezentace protestantských knížat a stavů ve středoevropském umění doby reformace”, [w:] *Časopis Matice moravské*, CXXXVII (2018), nr 1, s. 141-161, 13 ilustracji (w tym 12 kolorowych), streszczenie w języku niemieckim (publikacja w języku czeskim).

VIII. Hasła encyklopedyczne i noty katalogowe

1. *Encyklopedia Wrocławia*, red. Jan Harasimowicz, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o. o. 2000.

94 hasła problemowe i rzeczowe: Adwokatura, Agendy kościelne, Akord Drezdeński 1621, Ambony, Anabaptyści, Architektura, Bracia Morawscy, Bramy triumfalne, Cechy, Chrzcielnice, „Civitas Christiana”, 4. Dolnośląski Pułk Piechoty nr 51, Domy zajezdne książąt, Dysputa wrocławska 1524, Epitafia, Floralia Vratislaviensia, Fürstowie, Habsburgowie we Wrocławiu, Handel, Hołdy lenne, Instytut dla Ubogich Pracowników Handlu, Instytuty naukowe, Jagiellonowie we Wrocławiu, Jan Kapistran we Wrocławiu 1453, Kaplica bł. Czesława, Kaplica Elektorska, Kaplica św. Elżbiety, Kaplica Zmartwychwstania, Karnawał wrocławski, Kartusze nagrobne, Katastrofy budowlane, Katechizmy, Katedra św. Jana Chrzciciela, Kina, Komunikacja lotnicza, Komunikacja samochodowa, Koniunkcja 1633, Kościół Dworski im. Opatrzności Bożej, Kościół im. Zbawiciela, Kościół św. Andrzeja na Stabłowicach, Kościół św. Anny w Pracach Odrzańskich, Kościół św. Elżbiety, Kościół św. Hieronima, Kościół św. Marii Magdaleny, Kościół Trójcy Świętej, Kościół Wyznający, „Król zimowy” we Wrocławiu, Królewska Szkoła Wojenna, Królowie pruscy we Wrocławiu, List Majestatyczny 1609, Mecenat artystyczny, Mieszczanństwo, Mila wrocławska, Modlące się dzieci 1708, Modlitewniki, „Monumenta sepulcrorum cum epigraphis”, Nagrobki, Nauka, Oczyszczanie miasta, Ogólnopolska Rada Nauk Społecznych, Ogrody działkowe, Ogród Botaniczny Laurentiusa Scholtza, Ogrzewnictwo, Ołtarze, Ordunki i statuty miejskie, Pałac Książąt Legnicko-Brzeskich, Pałac Książąt Oleśnickich, Pietyzm, Piraci spod znaku Szarotki, Pokój Praski 1635, Pokój Westfalski 1648, Pomnik Helmutha von Moltke, Pomnik Ofiar Katynia, Pomniki, Portale, Prandium, Ratusz, Redukcja kościołów 1653-1654, Reformacja 1520-1555, „Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift”, Sekularyzacja 1810-1811, Serwitoriat, Służba zdrowia, Stowarzyszenie PAX, Straż pożarna, Szlachta, 1. Śląski Pułk Artylerii Polowej nr 6, Śląski Instytut Badań nad Węglem, Tumult antykatolicki 1608, Wieża

Widokowa im. Cesarza Wilhelma, Władysław IV Waza we Wrocławiu, Wrocławskie Korso Kwiatowe, Wsie ogrodnicze.

78 haseł biograficznych

2. *Encyklopedia Wrocławia*, red. Jan Harasimowicz, wydanie II poprawione i uzupełnione, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o. o. 2001.

2 hasła dodatkowe: Ursinus Zacharias, Wolny Związek Religijny.

3. *Religia. Encyklopedia PWN*, red. Tadeusz Gadacz / Bogusław Milerski, t. 4, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2002.

33 hasła: Fetti Domenico, Figa, figowe drzewo, Figura kultowa, Figura przydrożna, Filarete, Fons vitae, Fontanna, Frantz Martin, Fries Hans, Fundator, Füssli Johann Heinrich, Gaudi Antoni, Gauguin Paul, Giorgione, Gislebertus, Giulio Romano, Gottlieb Maurycy, Goya y Lucientes Francisco José de, Gremial (velum gremiale), Gross Friedrich, Grottger Artur, Günther Franz Ignaz, Hasiór Władysław, Herrera Juan de, Herrnhut, Hetoimasia (Etimasia), Hildebrandt Johann Lucas von, Hodler Ferdinand, Hostierka, Huber Wolfgang (Wolf), Huysmans Joris-Karl, Ikonografia chrześcijańska.

4. *Religia. Encyklopedia PWN*, red. Tadeusz Gadacz / Bogusław Milerski, t. 5, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2002.

4 hasła: Inskrypcja (epigraf), Jezus Chrystus. Ikonografia, Kartusze nagrobne, Kephalphoros.

5. *Religia. Encyklopedia PWN*, red. Tadeusz Gadacz / Bogusław Milerski, t. 6, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2002.

3 hasła: Kondakarion, Konfesjonalizacja nowożytna, Kontrfiguracja.

6. *Religia. Encyklopedia PWN*, red. Tadeusz Gadacz / Bogusław Milerski, t. 7, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2003.

3 hasła: Niemcy. Sztuka, Nowy Testament. W sztuce, Obrazoburstwo nowożytne.

7. *Religia. Encyklopedia PWN*, red. Tadeusz Gadacz / Bogusław Milerski, t. 9, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2003.

2 hasła: Stary Testament. W sztuce, Sztuka i religia (sztuka religijna – sztuka kościelna – sztuka sakralna).

8. *Wielka Encyklopedia PWN*, red. Jan Wojnowski, t. 18, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2003.

2 hasła: Naddunajska szkoła (naddunajski styl), Niemcy. Sztuka.

9. *Encyklopedia katolicka*, red. Andrzej Szostek i in., t. X: Krzyszkowski – Lozay, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2004.

Hasło: Krzyż. VI. W ikonografii. – C. We wspólnotach protestanckich.

10. *Encyklopedia Wrocławia*, red. Jan Harasimowicz, wydanie III poprawione i uzupełnione, Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie Sp. z o.o. 2006.

13 haseł dodatkowych: Bank Zachodni S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Banki [wspólnie z Edytą Jakubowicz i Stanisławem Żygą], Hala Ludowa. Wrocławskie Przedsiębiorstwo Hala Ludowa Sp. z o.o., Leopoldina. Nagroda Naukowa, Miejska Szkoła Wyższa dla Dziewcząt im. Cesarzowej Augusty, Miejska Szkoła Wyższa dla Dziewcząt im. Cesarzowej Wiktorii,

Niemiecko-Polskie Towarzystwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Oryński Tadeusz, Rzeźba [wspólnie z Romualdem Kaczmarkiem, Romualdem Nowakiem i Zofią Chmielewską], Steinborn Bożena, Twierdza Wrocław, Władze miejskie [wspólnie z Haliną Okólską].

11. *Szlachta na Śląsku. Średniowiecze i czasy nowożytne. Adel in Schlesien. Mittelalter und Frühe Neuzeit. Katalog wystawy „Rycerze wolności, strażnicy praw”. Katalog zur Ausstellung „Ritter der Freiheit, Hüter des Rechts”*, red. Markus Bauer, Jan Harasimowicz, Andrzej Niedzielenko i Jasper v. Richthofen, oprac. redakcyjne Jan Harasimowicz, Dresden: Sandstein Verlag 2014.

32 komentarze i noty katalogowe: Piastowie – odwieczni władcy Śląska. Schlesisches Fürstenhaus – die Piasten (s. 70), Pobratymcy i sukcesorzy Piastów. Stammverwandte und Nachfolger der Piasten (s. 80), Zastawy, nadania i podziały włości. Pfandschaft, Belehnung, Besitzteilungen (s. 90), VOX JUCUNDITATIS. Dwa kazania zawierające pochwałę zgody braterskiej. VOX JUCUNDITATIS. Zwei Predigten mit dem Lob der brüderlichen Eintracht (s. 94, nr. kat. A/46), Czystość i godność stanu szlacheckiego. Reinheit und Würde des Adelsstandes (s. 96), Pochwała „prawdziwego szlachectwa”: O PAŃSKIM I SZLACHECKIM ALBO RYCERSKIM STANIE DYSZKURS. Lob der „wahren Adligkeit”: DISKURS ÜBER DEN HERREN-, ADELS- ODER RITTERSTAND (s. 101, nr. kat. A/58), Pro publico bono – szlachta w służbie publicznej. Pro publico bono – Adel im öffentlichen Dienst (s. 102), Stanowienie prawa i sprawowanie władzy. Gesetzgebung und Machtausübung (s. 108), Panegiryk z okazji hołdu złożonego księciu Jerzemu Wilhelmowi przez stany księstwa wołowskiego. Panegyrikon anlässlich der Huldigung der Stände des Fürstentums Wohlau für den Herzog Georg Wilhelm (s. 109, nr. kat. A/70), Akces stanów śląskich do obozu reformacji. Die Erklärung der schlesischen Stände zur Reformation (s. 114), „Rozmyślenia chrześcijańskie” księcia brzeskiego Jana Chrystiana. Das „Briegische Bedenken” des Herzogs Johann Christian von Brieg (s. 119, nr. kat. A/84), Nauki domowe i edukacyjne wędrowki. Hausunterricht und Bildungsreisen (s. 124), „Neuw Kräuterbuch” z biblioteki książęcej w Brzegu. „Neuw Kräuterbuch” aus der fürstlichen Bibliothek in Brieg (s. 125, nr. kat. B/3 [wspólnie z Małgorzatą Młynarską], „Szkola uczona” w Brzegu. Gymnasium Illustre in Brieg (s. 132), Gimnazjum Schönaichianum w Bytomiu Odrzańskim. Gymnasium Schönaichianum in Beuthen an der Oder (s. 136), Dworska erudycja, literatura i muzyka. Höfische Gelehrsamkeit, Literatur und Musik (s. 140), Malarze nadworni i ich obrazy. Die Hofmaler und ihre Bilder (s. 150), Splendor szlacheckiego gniazda. Der Glanz des Adelsnestes (s. 158), Szafy, kredensy i ich zawartość. Schränke, Anrichten und ihr Inhalt (s. 164), Gry, zabawy, polowania. Spiele, Partien, Jagden (s. 180), Uroczystości rodzinne. Familienfeste (s. 186), Powinności kościelnego patronatu. Pflichten des kirchlichen Patronats (s. 194), Przygotowanie do śmierci. Vorbereitung auf den Tod (s. 204), Prawdziwie chrześcijański pochówek. Wahrlich christliche Bestattung (s. 208), Castrum doloris księcia legnickiego, brzeskiego i wołowskiego Jerzego Wilhelma. Castrum doloris des Herzogs Georg Wilhelm von Liegnitz, Brieg und Wohlau (s. 208-209, nr. kat. D/7 [wspólnie z Barbarą Dobińską], Żal po zmarłych i pocieszenie żyjących. Trauer um die Toten, Trost für die Lebenden (s. 218), W oczekiwaniu na Sąd Ostateczny. In Erwartung des Jüngsten Tages (s. 222), Popiersie nieznaney księżniczki śląskiej z kościoła zamkowego w Brzegu. Brustbild einer unbekanntenen schlesischen Prinzessin aus der Schlosskirche in Brieg (s. 224, nr. kat. D/26 [wspólnie z Barbarą Dobińską], Klęczące figury Balthasara, Polyxeny i Caspara von Pücklerów. Knieende Figuren von Balthasar, Polyxena und Caspar von Pückler (s. 225, nr. kat. D/28 [wspólnie z Piotrem Pawłem Maniurką], „Wyznanie wiary” pobożnych rodzin. „Glaubensbekenntnis” der frommen Familien (s. 228), Wieczna pamięć sprawiedliwych. Das ewige Gedächtnis der Gerechten (s. 236), Portrety małżonków Christopha i Eleonory von

Schaffgotsch. Porträts der Eheleute Christoph und Eleonora von Schaffgotsch (s. 239, nr. kat. D/48).

IX. Wykłady, przedmowy, sprawozdania, recenzje i noty

1. „Patrimonium scientiae”. Rec. Henryk Dziurla, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 1975, [w:] *Problemy Studenckiego Ruchu Naukowego*, 7/2 (1977), s. 77-79.

2. „Perspektywy rozwoju studenckiego ruchu nauk społecznych”, [w:] *Problemy Studenckiego Ruchu Naukowego*, 7/3 (1977), s. 39-45.

3. „»Encyklopedia« studenckiego ruchu naukowego”. Rec. Józef Dziechciarz / Jerzy Godula, Studencki ruch naukowy, Warszawa 1979, [w:] *Pokolenia*, 18/10 (1980), s. 148-151.

4. „Rola sztuki w religijnych i społecznych konfliktach wieku reformacji na Śląsku”. Streszczenie referatu wygłoszonego w dniu 12. lutego 1985 r., [w:] *Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Nr 103 za 1985 r., Wydział Nauk o Sztuce*, Poznań 1986, s. 71-73.

5. Rec. Jakub Pokora, Sztuka w służbie reformacji. Śląskie ambony 1550-1650, Warszawa 1982, [w:] *Roczniki Sztuki Śląskiej*, 14 (1986), s. 173-179, 4 ilustracje.

6. „Bürgerliche Kunst in Ost-Mitteleuropa. Stand und Perspektiven der Forschung”, [w:] *Kunst der Städte und des Bürgertums in Ost-Mitteleuropa. Internationale Wissenschaftliche Konferenz. Zusammenfassungen der Beiträge. Konzertprogramm. Wojnowice-Wrocław, 23-26. 04. 1987*, [Wrocław 1987], s. 64-68.

7. „Colloque international »L' art des villes et de la bourgeoisie en Europe centre-orientale (XVe-XVIIIe s.)«”, [w:] *Acta Poloniae Historica*, 58 (1988), s. 231-236.

8. „Contra calvinianorum idolomachiam. Die Bilderstürme der Zweiten Reformation und die lutherische Kunst um 1600”, [w:] *L' Art et les Révolutions. XXVIIe Congres International du 1 au 7 Septembre 1989. Résumés des Communications*, Strasbourg 1989, s. 109-110 [streszczenie referatu kongresowego].

9. „Wkład Legnicy w kulturę artystyczną Śląska od średniowiecza do XIX w.” Streszczenie referatu, [w:] *Kultura artystyczna dawnej Legnicy. Sesja naukowa, Legnica, listopad 1989*, [Legnica 1989], s. 1-4.

10. „Chrzcielnica, ambona i ołtarz główny kościoła św. św. Piotra i Pawła w Legnicy”. Streszczenie referatu, [w:], *tamże*, s. 11-13.

11. „Akademia Rycerska w Legnicy”. Streszczenie referatu, [w:] *tamże*, s. 16-18.

12. „Die Kunst der Reformationszeit. 1520-1650 (Forschungsvorhaben - Hauptaufgabe). Deutsche Plastik 1550-1660 (Forschungsvorhaben - Nebenaufgabe)”, [w:] *A. K. K. Architektur-, Kunst- und Kulturgeschichte in Nord- und Westdeutschland*, 1/2 (1990), s. 21-26.

13. „Sesja naukowa »Kultura artystyczna dawnej Legnicy«”, [w:] *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, 45 (1990), s. 253-255.
14. „L’Art et les Révolutions. XXVIIe Congres International d’ histoire de l’ Art. Strasbourg-Colmar, 1-7 września 1989 roku”, [w:] *Biuletyn Historii Sztuki*, 53 (1991) [opublikowane 1992], s. 319-328, 3 ilustracje.
15. Rec. Jelenia Góra. Zarys rozwoju miasta, red. Zbigniew Kwaśny, Wrocław / Warszawa / Kraków / Gdańsk / Łódź 1989, [w:] *tamże*, s. 278-279.
16. Rec. Romuald Kaczmarek / Jacek Witkowski, „Das Grabmal der Hl. Hedwig in Trzebnica (Trebnitz)”, *Zeitschrift des Deutschen Vereins für Kunstwissenschaft*, 40/1-4 (1986), s. 69-91, [w:] *tamże*, s. 294-295.
17. Rec. Mieczysław Zlat, Zamek piastowski w Brzegu, Opole 1988, [w:] *tamże*, s. 293-294.
18. „Malarza Antoniego Möllera przestrogi dla bezbożnego Gdańska” (komunikat), [w:] *Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego*, 48 (1993), seria A, s. 46-47.
19. „Trzy korony, trzy orły, trzy drogi do nieba. Tożsamość kulturowa ‘młodszej Europy’ w dobie nowożytnej. Three Crowns, Three Eagles, Three Ways to Heaven. Cultural Identity of the ‘Younger Europe’ in the Early Modern Times”, [w:] *Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią i Europą Środkową: międzynarodowa konferencja naukowa. On the Opposite Sides of the Baltic Sea. Relations between Scandinavian and Central European Countries: international scientific conference, Wrocław – Jelenia Góra – Karpacz, 26-29. 11. 2003. Streszczenia / Summaries*, [Wrocław] 2003, s. 11-15.
20. „Wstęp”, [w:] *Agresorzy – obrońcy. Obecność szwedzka w Europie Środkowej XVII – XVIII wieku. Katalog wystawy w Muzeum Miejskim Wrocławia, 27 listopada 2003 – 11 stycznia 2004*, red. Arkadiusz Dobrzyniecki i Agnieszka Seidel-Grzebińska, Wrocław: Polskie Towarzystwo Badań Reformacji Oddział we Wrocławiu / Wydawnictwo VIA NOVA 2003, s. 5-6.
21. Rec. Anja Wolkenhauer, Zu schwer für Apoll: Die Antike in humanistischen Druckerzeichen des 16. Jahrhunderts (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens, Bd. 35), Wiesbaden 2002, [w:] *Sixteenth Century Journal. The Journal of Early Modern Studies*, XXXVI (2005), nr 1, s. 233-235.
22. Rec. Robert Suckale, Stil und Funktion: Ausgewählte Schriften zur Kunst des Mittelalters, München 2003, [w:] *Sixteenth Century Journal. The Journal of Early Modern Studies*, XXXVI (2005), nr 2, s. 583-585.
23. Rec. Dietrich Diederichs-Gottschalk, Die protestantischen Schriftaltäre des 16. und 17. Jahrhunderts in Nordwestdeutschland. Eine kirchen- und kunstgeschichtliche Untersuchung zu einer Sonderform liturgischer Ausstattung in der Epoche der Konfessionalisierung (Adiaphora. Schriften zur Kunst und Kultur im Protestantismus, Bd. 4), Regensburg 2005, [w:] *sehpunkte*, 7 (2007), nr 4 (15. 04. 2007), URL: <<http://www.sehpunkte.de/2007/04/9921.html>>

24. „Przedmowa”, [w:] Magdalena Poradzisz, *Kościół szpitalny Trójcy Świętej przy ulicy Świdnickiej we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2007 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. 1), s. 7-8.

25. „Przedmowa”, [w:] Anna Śliwowska, *Uroczyste wjazdy monarsze do Wrocławia w latach 1527-1620*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2008 (Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. 2), s. 7-8.

26. „Przedmowa”, [w:] Anna Jezierska, *Wrocławska Rada Miejska w portretach Georga Scholtza Młodszego*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2008 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. III), s. 5-7.

27. „Bartholomaeus Strobel the Younger and the Thirty Years War”, [w:] 32nd *Congress of the International Committee of the History of Art (CIHA) 2008 "Crossing Cultures: Conflict / Migration / Convergence"*, The University of Melbourne, 13-18th January 2008. *Final Programme*, [Melbourne] 2008, s. 125 [streszczenie referatu kongresowego].

28. Rec. Christopher Richard Joby, Calvinism and the Arts: A Re-Assessment, Leuven: Peeters 2007, [w:] *sehpunkte*, 9 (2009), nr 9 (15. 09. 2009). URL: <<http://www.sehpunkte.de/2009/09/15585.html>>

29. [Głosy w dyskusji], [w:] „Podiumsdiskussion: Die mitteleuropäische Zentralität Breslaus einst und heute. Moderator: Prof. Dr. Bogusław Dybaś, Teilnehmer: Prof. Dr. Joachim Bahlcke, Prof. Dr. Jan Harasimowicz, Prof. Dr. Hellmut Lorenz, Dr. Petr Mat'a“, [w:] *Das Bild von Wrocław / Breslau im Laufe der Geschichte. Tagungsband zum gleichnamigen Symposium im Österreichischen Staatsarchiv und im Wissenschaftlichen Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien 18.-19. Juni 2008*, red. Jan Harasimowicz, Wien: Wissenschaftliches Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften 2008 (= Symposien und Seminare am Wissenschaftlichen Zentrum der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien, Bd. 6), s. 103-125, tu s. 108-109, 116, 120-121, 123-124.

30. „Dalekie i bliskie podróże śląskich protestantów”, [w:] *Kulturowe aspekty podróżowania. Kulturelle Aspekte des Reisens. Materialien konferencji historycznej Świdnica, 15-18 września 2009 r. Materialien zur Historischen Konferenz Schweidnitz, 15.-18. September 2009*, red. Adam Górski, Bożena Pytel i Marta Żywicka, Świdnica: Parafia Ewangelicko-Augsburska pw. Św. Trójcy 2009, s. 6-12, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim, nota o autorze.

31. „Przedmowa”, [w:] Aleksandra Szewczyk, *Mecenat artystyczny biskupa wrocławskiego Jana V Thurzona (1506-1520)*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2009 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. IV), s. 7-9.

32. „Przedmowa”, [w:] Grzegorz Podruczny, *Twierdza Wrocław w okresie fryderycjańskim. Fortyfikacje, garnizon i działania wojenne w latach 1741-1806*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2009 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. V), s. 5-7.

33. „Przedmowa”, [w:] Ewa Morisson, *Świat na opak. Renesansowy karnawał na malowanych stropach w kamienicy „Pod Żłotym Słońcem” we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna

Wydawnicza ATUT 2010 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. VI), s. 5-8. ISBN 978-83-7432-649-0.

34. „Das Hohelied Salomos in der konfessionellen Kultur des 17. Jahrhunderts“, [w:] *Internationale Vereinigung für Germanistik. XII. Kongress „Vielheit und Einheit der Germanistik weltweit“*, Universität Warschau, 30. 07. – 7. 08. 2010. Abstracts, red. Ewa Bartoszewicz, Monika Płużyczka i Justyna Zajac, Warszawa: Wydawnictwo Euro-Edukacja 2010, s. 43-44 (streszczenie referatu kongresowego).

35. „Przedmowa”, [w:] Magdalena Palica, *Od Delacroix do van Gogha. Żydowskie kolekcje sztuki w dawnym Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2010 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. VII), s. 5-8.

36. „Przedmowa”, [w:] Katarzyna Sulej, *Fundacje artystyczne wrocławskiego patrycjusza Heinricha Rybyscha (1485-1544)*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2011 (= Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. VIII), s. 5-8.

37. *Kuźnia noblistów czy prowincjonalna uczelnia na peryferiach Rzeszy? Uniwersytet Wrocławski na edukacyjnej mapie Europy w latach 1811-1945. Wykład inauguracyjny na Uniwersytecie Wrocławskim, październik 2011*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2011 (= Wykłady Inauguracyjne na Uniwersytecie Wrocławskim, red. Marek Górny), 16 stron.

38. „Powstanie i rozwój Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu”, [w:] *Gazeta Uczelniana. Miesięcznik Informacyjny Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich*, 17 (2011), nr 5 (165), s. 10-14, 3 ilustracje.

39. „Starania o założenie Uniwersytetu Jagiellońskiego we Wrocławiu u schyłku średniowiecza (28 maja 2005 r.). Die Bemühungen um die Gründung einer Jagiellonischen Universität in Breslau im späten Mittelalter (28. Mai 2005)”, [w:] Norbert Heisig: *Gemeinsam auf dem Weg in das geeinte Europa. Deutsch-Polnische Gesellschaft der Universität Wrocław (Breslau) 2001-2011. Razem na drodze do zjednoczonej Europy. Niemiecko-Polskie Towarzystwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2001-2011*, Wrocław / Dresden: Oficyna Wydawnicza ATUT / Neisse Verlag 2011, s. 290-301, 1 ilustracja.

40. „Wystąpienie Przewodniczącego Komitetu Obchodów 200-lecia Utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu prof. Jana Harasimowicza”, [w:] *Przegląd Uniwersytecki. Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego*, 17 (2011), nr 11 (184), s. 9-10, 1 ilustracja.

41. „Uroczystości jubileuszowe w Kolonii”, [w:] *Przegląd Uniwersytecki. Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego*, 17 (2011), nr 12 (185), s. 12-13, 3 ilustracje.

42. „Wstęp” / „Foreword”, [w:] *Historia sztuki w dobie globalizacji. Materiały IV Środkoeuropejskiego Forum Doktorantów Historii Sztuki Wrocław, 5-8 listopada 2009 / Art History in the Age of Globalization. Materials of 4th Central-European Forum for Doctoral Students of Art. History Wrocław, 5-8 November 2009*, red. Anna Jezierska, Aleksandra Szewczyk i Anna Śliwowska, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2013, s. 7-10.

43. „Przedmowa” [w:] Anna Michalska: *Legenda obrazowa św. Klary z dawnego klasztoru klarysek we Wrocławiu*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2013 (Biblioteka Dawnego Wrocławia, t. X), s. 7-10.

44. „Wprowadzenie” [w:] *Skarby uniwersyteckich kolekcji*, t. I: *Wykłady towarzyszące wystawie jubileuszowej „Uniwersytet Wrocławski 1811-2011”*, red. Urszula Bończuk-Dawidziuk, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2013, s. 3.

45. „Słowo wstępne / Foreword”, [w:] *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Commemorative Book for the 200th Anniversary of the Establishment of the State University in Wrocław*, Tom II / Volume II: *Universitas litterarum Wratislaviensis 1811–1945*, red. / ed. Jan Harasimowicz, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o. 2013 (Acta Universitatis Wratislaviensis No 3363), s. 6-7.

46. „Kościoły ewangelickie w krajobrazie kulturowym współczesnej Polski”, [w:] *Kościół świętych Piotra i Pawła w Lewinie Brzeskim – zapomniany pomnik śląskiej reformacji*, Lewin Brzeski: Oświatowo-Kulturalne Stowarzyszenie „Civitas Loviensis” 2014, s. 9-15.

47. Rec. Migration und Kulturtransfer im Ostseeraum während der Frühen Neuzeit, ed. Otfried Czaika and Heinrich Holze, Stockholm 2012, [w:] *The Sixteenth Century Journal. The Journal of Early Modern Studies*, XLV (2014), nr 1, s. 216-218.

48. „Vorwort des Herausgebers / Editor’s Foreword”, [w:] *Protestantischer Kirchenbau der Frühen Neuzeit in Europa. Grundlagen und neue Forschungskonzepte. Protestant Church Architecture in Early Modern Europa. Fundamentals and New Research Approaches*, red. Jan Harasimowicz, Regensburg: Verlag Schnell & Steiner GmbH 2015, s. 8-9.

49. „Słowo wstępne / Foreword”, [w:] *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Commemorative Book for the 200th Anniversary of the Establishment of the State University in Wrocław*, Tom IV / Volume IV: *Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej, Wrocław 4–7 października 2011 r. / Wrocław University in the European Culture of the 19th and 20th Centuries. Papers from the International Scientific Conference, Wrocław 4–7 October 2011*, red. Jan Harasimowicz, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o. 2015 (= Acta Universitatis Wratislaviensis No 3527), s. 9-12.

50. Rec. Die Marienburg: Vom Machtzentrum des Deutschen Ordens zum mitteleuropäischen Erinnerungsort, ed. Bernd Ulrich Hucker, Eugen Kotte and Christine Vogel, Paderborn 2013, [w:] *The English Historical Review*, vol. CXXXI (2016), nr 550, s. 696-697.

51. „Dziedzictwo Reformacji w cywilizacji i kulturze Zachodu” [wykład inauguracyjny prof. Jana Harasimowicza, [w:] *Przegląd Uniwersytecki. Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego*, nr 4 (219), 2017, s. 8-10 [tekst wykładu inauguracyjnego na rozpoczęcie roku akademickiego 2017/2018 na Uniwersytecie Wrocławskim, wygłoszonego w dniu 2 października 2017 r. w Oratorium Marianum].

52. „Dziedzictwo Reformacji w cywilizacji i kulturze Zachodu – załączki fundamentów zjednoczonej Europy”, [w:] *Kalendarz Ewangelicki*, 132 (2018), s. 217-225, jedna ilustracja czarno-biała [tekst jak w pozycji 51].

53. „Dziedzictwo reformacji w cywilizacji i kulturze Zachodu”, [w:] *Czasy Nowożytne / Modern Ages*, 31 (2018), s. 13-18. [tekst jak w pozycji 51].

54. „Przedmowa”, [w:] Agata Kubala, Urszula Bończuk-Dawidziuk: *Sztuka starożytnej Grecji i Rzymu. Katalog odlewów gipsowych ze zbiorów Uniwersytetu Wrocławskiego. The Art of Ancient Greece and Rome. The Catalogue of Plaster Casts in the University of Wrocław Collection* (= Skarby Uniwersyteckich Kolekcji, III), Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT 2018, s. 5-6 (publikacja w językach polskim i angielskim).

X. Opracowania popularnonaukowe i publicystyka

1. „Ukryty srebrny skarb”, *Gazeta Wyborcza*, nr 66 (3090) z dnia 19. 03. 2001, dodatek *Gazeta Dolnośląska*, s. 12, 5 ilustracji.

2. „Słowo Boże trwa na wieki”, *Gazeta Wyborcza*, nr 117 (3147) z dnia 21. 05. 2001, dodatek *Gazeta Dolnośląska*, s. 10-11, 9 ilustracji.

3. „Alegoria śląskiego losu”, *Gazeta Wyborcza*, nr 140 (3164) z dnia 18. 06. 2001, dodatek *Gazeta Dolnośląska*, s. 12, 5 ilustracji.

4. „W poszukiwaniu tożsamości”, *Gazeta Wyborcza*, nr 146 (3170) z dnia 25. 06. 2001, dodatek *Gazeta Dolnośląska*, s. 16, 6 ilustracji.

5. „Dawne drzewa genealogiczne Piastów Śląskich”, [w:] *Polska – dzieje cywilizacji i narodu*, red. Marek Derwich / Adam Żurek, t. 2: *Monarchia Piastów 1038-1399*, Warszawa / Wrocław: Bertelsmann & Wydawnictwo Dolnośląskie 2003, s. 60-61, 3 ilustracje.

6. „Epitafia luterańskie”, [w:] *Polska – dzieje cywilizacji i narodu*, red. Marek Derwich / Adam Żurek, t. 3: *Monarchia Jagiellonów 1399-1586*, Warszawa / Wrocław: Bertelsmann & Wydawnictwo Dolnośląskie 2003, s. 134-135, 8 ilustracji.

7. „Zamek w Brzegu”, [w:] *Polska – dzieje cywilizacji i narodu*, red. Marek Derwich / Adam Żurek, t. 3: *Monarchia Jagiellonów 1399-1586*, Warszawa / Wrocław: Bertelsmann & Wydawnictwo Dolnośląskie 2003, s. 152-153, 12 ilustracji.

8. „Ostatni Piastowie Śląscy”, [w:] *Polska – dzieje cywilizacji i narodu*, red. Marek Derwich / Adam Żurek, t. 4: *Rzeczpospolita szlachecka 1586-1795*, Warszawa / Wrocław: Bertelsmann & Wydawnictwo Dolnośląskie 2003, s. 106-107, 14 ilustracji.

9. *Frauen in der Kirche: Von der Antike bis ins Mittelalter*, Kalender 2005, Wien: JANINEUM [2004]. 13 not biograficznych: „Hl. Anna“, „Hl. Notburga von Rattenberg“, „Hl. Hedwig von Anjou“, „Hl. Ludmilla“, „Hl. Katharina von Siena“, „Hl. Monika“, „Hl. Hemma von Gurk“, „Hl. Brigitta“, „Hl. Helena“, „Hl. Hildegard von Bingen“, „Hl. Theresia von Ávila“, „Hl. Elisabeth von Thüringen“, „Hl. Cäcilia“.

10. „Starania o założenie Uniwersytetu Jagiellońskiego we Wrocławiu u schyłku średniowiecza”, [w:] *Przegląd Uniwersytecki. Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego*: Uniwersytet Wrocławski, r. XI, nr 7 (112), lipiec 2005, s. 14-16, 2 ilustracje.

11. „Uniwersytet Jagielloński omal we Wrocławiu”, [w:] *Uniwersytet Wrocławski. Pismo społeczności akademickiej Uniwersytetu Wrocławskiego*: Uniwersytet Wrocławski, r. VI, nr 2 (26), czerwiec 2005, s. 16-18, 1 ilustracja.

12. „Stan badań nad dziejami i kulturą protestantyzmu w Polsce”, [w:] *Forum Inteligencji Ewangelickiej Wisła-Jawornik, 7-10 IX 2006. Zbiór referatów i głosów w dyskusji*, red. Jan i Paweł Puczkowie, Cieszyn: Ewangelicka Fundacja Edukacyjna 2006, s. 17-25.

13. „Głos w dyskusji”, [w:] *tamże*, s. 43-44.

14. „Kościół Świętego Krzyża przy Rennweg, zwany Gardekirche, na tle architektury Wiednia epoki Marii Teresy i Józefa II”, [w:] *Nasza Wspólnota. Kwartalnik Duszpasterstwa Polonii w Wiedniu*, nr 450 (grudzień 2013 – luty 2014), s. 23-24.

XI. Varia

1. „Laudatio zur Ehrenpromotion von Angelika Marsch durch die Universität Hamburg“, [w:] *Würzburger medizinhistorische Mitteilungen*, 23 (2004), s. 577-579.

2. „Podziękowanie laureata Nagrody prof. Jana Harasimowicza”, [w:] *Zbliżenia Polska – Niemcy. Annäherungen Polen – Deutschland. Pismo Uniwersytetu Wrocławskiego*, 2004, nr 2/3 (38-39), s. 31-33.

3. „Wysoką Drogą w świat”, [w:] *Moje Niemcy – moi Niemcy. Odpominania polskie*, red. Hubert Orłowski, Poznań 2009 (= Studium Niemcoznawcze, t. 85), s. 239-252.

XII. Ważniejsze wywiady prasowe

1. Agata Saraczyńska, „Noblesse oblige, czyli szlachta na Śląsku. Rozmowa z prof. Janem Harasimowiczem”, [w:] *Gazeta Wyborcza Wrocław*, piątek 10 listopada 2006, *Wieża Ciśnień. Magazyn wrocławski*, nr 153, s. 4, 1 ilustracja.

2. „Interview. Schlesien-Museum der Uni Breslau. Mit Prof. Jan Harasimowicz vom Lehrstuhl für Kunstgeschichte der Renaissance und Reformation und Direktor des Museums der Universität Breslau sprach Thomas Maruck“, [w:] *Schlesien Heute*, 14 (2011), nr 11 (158), s. 13, 1 il. ISSN 1436-5022.

XIII. Wypowiedzi na temat autora

1. *Kulturpreis Schlesien des Landes Niedersachsen 2004. Verleihung durch den Niedersächsischen Minister für Inneres und Sport am 19. Juni 2004 in Breslau. Nagroda*

Kulturalna Śląska Kraju Dolnej Saksonii 2004. Wręczenie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Sportu Dolnej Saksonii 19 czerwca 2004 we Wrocławiu, Hannover: Niedersächsisches Ministerium für Inneres und Sport [2004], s. [nlb.] 21-31 [życiorys, wykaz najważniejszych publikacji, fragmenty wywiadów i wypowiedzi, opinie], 13 ilustracji.

2. „Laudacja dla laureata Nagrody prof. Jana Harasimowicza od prof. Norberta Conradsa”, [w:] *Zbliżenia Polska – Niemcy. Annäherungen Polen – Deutschland. Pismo Uniwersytetu Wrocławskiego*, 2004, nr 2/3 (38-39), s. 25-30.

3. Norbert Conrads, „Laudatio auf Prof. Dr. Jan Harasimowicz zum Kulturpreis Schlesien 2004“, [w:] *Schlesischer Kulturspiegel*, 39 (2004), nr 3 (Juli-September), s. 35-38, 2 ilustracje.